

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ - TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Sociální a zdravotní pojištění v podmínkách České republiky
Social and Health Insurance in Conditions of the Czech Republic

Student: Veronika Březinová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Michal Krajňák, Ph.D.

Ostrava 2016

Zadání bakalářské práce

Student: **Veronika Březinová**

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: 6202R049 Účetnictví a daně

Téma: **Sociální a zdravotní pojištění v podmínkách České republiky**
Social and Health Insurance in Conditions of the Czech Republic

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Vybrané aspekty sociálního pojištění
 3. Analýza zdravotního pojištění
 4. Porovnání odvodů v praktických příkladech
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- ČERVINKA, Tomáš. *Zdravotní pojištění zaměstnavatelů, zaměstnanců a OSVČ s komentářem a příklady*. 2015. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2015. 176 s. ISBN 978-80-7263-931-1.
- ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie. S praktickou aplikací*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.
- ŽENÍŠKOVÁ, Marta. *Pojistné na sociální zabezpečení zaměstnavatelů, zaměstnanců, OSVČ, dobrovolně důchodově pojištěných s komentářem a příklady k 1. 1. 2014*. 6. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. 160 s. ISBN 978-80-7263-861-1.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Michal Krajňák, Ph.D.**

Datum zadání: 20.11.2015

Datum odevzdání: 06.05.2016

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně. Přílohy č. 1 – 5 mi byly dány k dispozici.

V Ostravě dne 6. 5. 2016

Veronika Březinová

OBSAH

1 ÚVOD	6
2 VYBRANÉ ASPEKTY SOCIÁLNÍHO POJIŠTĚNÍ	8
2.1 Účel sociálního zabezpečení	8
2.2 Nemocenské pojištění	8
2.2.1 Nemocenské	10
2.2.2 Peněžitá pomoc v mateřství.....	11
2.2.3 Ošetřovné	11
2.2.4 Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství.....	11
2.3 Pojistné na důchodové pojištění	12
2.3.1 Starobní důchod.....	13
2.3.2 Invalidní důchod.....	13
2.3.3 Vdovský a vdovecký důchod	14
2.3.4 Sirotčí důchod	14
2.4 Příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.....	14
2.4.1 Aktivní politika zaměstnanosti.....	14
2.4.2 Pasivní politika zaměstnanosti	15
2.5 Orgány řízení sociálního zabezpečení.....	15
2.6 Poplatníci pojistného	17
2.6.1 Osoby samostatně výdělečně činné.....	18
2.6.2 Povinnosti poplatníků.....	20
2.7 Vyměřovací základ.....	21
2.7.1 Minimální vyměřovací základ.....	21
2.7.2 Maximální vyměřovací základ	22
2.8 Rozhodné období.....	23
2.9 Pojistné.....	23
2.9.1 Zálohy na pojistné	24

2.10 Penále, pokuty a přirážky k pojistnému	24
3 ANALÝZA ZDRAVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ	26
3.1 Účel zdravotního pojištění	26
3.2 Zdravotní pojišťovny České republiky.....	28
3.3 Plátcí pojistného	29
3.3.1 Povinnosti poplatníků.....	30
3.3.2 Práva pojištěnců	31
3.4 Vyměřovací základ.....	31
3.5 Rozhodné období.....	33
3.6 Pojistné na zdravotní pojištění	33
3.6.1 Způsoby placení	34
3.7 Pokuty, penále a přirážky k pojistnému	34
4 POROVNÁNÍ ODVODŮ V PRAKTICKÝCH PŘÍKLADECH	36
4.1 Praktický příklad č. 1	36
4.1.1 Uplatnění skutečných výdajů	36
4.1.2 Uplatnění paušálních výdajů	39
4.1.3 Porovnání odvodů při uplatnění skutečných a paušálních výdajů	41
4.2 Praktický příklad č. 2	42
4.2.1 Sociální pojištění 2015 zálohy na sociální pojištění 2016	43
4.2.2 Zdravotní pojištění 2015 a zálohy na zdravotní pojištění 2016	44
4.2.3 Nemocenské pojištění	44
4.3 Praktický příklad č. 3	45
4.3.1 Sociální pojištění 2015 a zálohy na sociální pojištění 2016.....	46
4.3.2 Zdravotní pojištění 2015 a zálohy na zdravotní pojištění 2016	46
4.4 Praktický příklad č. 4	47
4.4.1 Sociální pojištění za rok 2015 a zálohy na sociální pojištění 2016.....	49
4.4.2 Zdravotní pojištění 2015 a zálohy zdravotní pojištění 2016	49
4.5 Praktický příklad č. 5	50

4.5.1 Sociální pojištění hrazené zaměstnavatel a zaměstnancem.....	50
4.5.2 Zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem a zaměstnancem	51
4.5.3 Porovnání odvodů na pojistné u OSVČ a u zaměstnance	53
4.6 Účtování sociálního a zdravotního pojištění	55
5 ZÁVĚR.....	56
Seznam použité literatury.....	57
Seznam zkratek	61
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
Seznam příloh	
Přílohy	

1 ÚVOD

Bakalářská práce se zabývá problematikou sociálního a zdravotního pojištění, které je upraveno zákony platnými na území České republiky. Jak sociální, tak i zdravotní pojištění je důležitou součástí života pracujících občanů, občanů, kteří se dostali do nelehké životní situace nebo občanů v důchodovém věku.

Cílem bakalářské práce je analýza sociálního a zdravotního pojištění v podmínkách zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných. Bakalářská práce je rozdělena na dvě části, na část teoretickou a na část praktickou.

Druhá kapitola pojednává o sociálním pojištění. Na začátku této kapitoly jsou zmíněny všechny zákony, které upravují sociální pojištění v České republice. Následně je zmíněn účel sociálního pojištění a jeho subsystémy – nemocenské pojištění, důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. U jednotlivých subsystémů je rozveden systém dávek, které se občanům vyplácí, a je přiblížen důchodový systém v České republice. Dále jsou rozčleněny všechny orgány řízení sociálního pojištění a jejich konkrétní pravomoci. Na konci této kapitoly se dozvíme, kdo je poplatníkem sociálního pojištění, přiblížíme si blíže osoby samostatně výdělečně činné a druhy jejich živností. Dále jsou v práci zmíněny informace o výši pojistného, vyměřovacích základech, rozhodném období pro výpočet sociálního pojištění a v poslední řadě výše pokut při porušení povinností jednotlivých účastníků.

Třetí kapitola, a zároveň poslední teoretická kapitola, se zabývá problematikou zdravotního pojištění. Jako to bylo u předchozí kapitoly, opět na začátku jsou zmíněny právní předpisy upravující zdravotní pojištění v České republice. Je zmíněn účel tohoto pojištění a výčet institucí poskytujících veřejné zdravotní pojištění. V České republice je 7 zdravotních pojišťoven. V další části je vysvětleno, kdo je plátcem zdravotního pojištění, jejich práva a povinnosti vyplývající ze zákona. Dále se dozvíme o výši pojistného na zdravotní pojištění, o vyměřovacích základech, rozhodném období a výši pokuty, penále a přírážku k pojistnému.

Čtvrtá kapitola je praktická část, které je zaměřena na aplikaci poznatků z teoretické části. Praktická část se skládá z 6 praktických příkladů. Praktické příklady č. 1 – 4 se zabývají problematikou osob samostatně výdělečně činných. První praktický příklad porovnává uplatňování skutečných a paušálních výdajů při výpočtu daňového základu. Praktický příklad č. 2 a č. 3 poukazuje na situaci, kdy osoba samostatně výdělečně činná vykonává vedlejší

činnost. Praktický příklad č. 4 zachycuje přechod z osoby samostatně výdělečně činné vykonávající hlavní činnosti na osobu vykonávající činnost vedlejší. Pátý praktický příklad se zabývá problematikou výpočtu odvodů u zaměstnanců a následným porovnáním odvodů u osoby samostatně výdělečně činné. Poslední praktický příklad ukazuje způsoby účtování vybraných účetních případů.

Při zpracování bakalářské práce byly použity metody syntézy a komparace.

2 VYBRANÉ ASPEKTY SOCIÁLNÍHO POJIŠTĚNÍ

Druhá kapitola se zabývá pojištěním na sociální zabezpečení České republiky. V úvodu kapitoly je charakterizován účel tohoto pojištění a jeho jednotlivé subsystemy a typy dávek, které se ze sociálního zabezpečení vyplácí. Následně je zmíněno, kdo je poplatníkem pojistného na sociální zabezpečení, jak a z čeho se pojistné vypočítá a případné pokuty, penále a přírážky k pojistnému.

V České republice je sociální zabezpečení upraveno těmito právními předpisy:

- Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 586/ 1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška č. 248/1995 Sb., o důchodové pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

2.1 Účel sociálního zabezpečení

Pojistné na sociální zabezpečení zahrnuje pojistné na nemocenské pojištění, pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

Hlavním účelem sociálního zabezpečení, je zabezpečit občany, kteří se vyskytli v případech, označujících se jako sociální události. Zejména se jedná o období nemoci, stáří, invalidity, těhotenství či mateřství a péče o dítě.

Platby na sociální zabezpečení jsou příjmem státního rozpočtu, tvoří zhruba třetinu celkových příjmů. Pojistné na důchodové pojištění se vede na samostatném účtu státního rozpočtu a uvádí se jako samostatná položka.

V roce 2014 byla výše příjmů, z pojistného na sociální zabezpečení, 382,9 mld. Kč a výdaje poskytnuté na sociální dávky ve výši 507,8 mld. Kč. Na rok 2015 činí příjmy 400,7 mld. Kč a výdaje 514,3 mld. Kč.¹

2.2 Nemocenské pojištění

Hlavním účelem nemocenského pojištění je finančně zabezpečit ekonomicky aktivní občany, kteří z důvodu nemoci, karantény, mateřství nebo ošetřování člena rodiny, ztratili dočasně výdělek.

¹ MINISTERSTVO FINANČÍ ČR. *Státní rozpočet 2015 v kostce* [online]. [21. 10. 2015]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2015/mf-vydalo-statni-rozpocet-v-kostce-2015-21193>

Právním předpisem upravující tento druh pojištění je zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. Účast na nemocenském pojištění je ze zákona povinná pro zaměstnance. Zaměstnanci jsou účastni na nemocenském pojištění, jestliže vykonávají zaměstnání na území České republiky nebo v cizině pro zaměstnavatele se sídlem v České republice a jejich sjednaný výdělek převýšil částku rozhodnou pro účast na nemocenském pojištění. Rozhodná částka činí 2 500 Kč. U osob samostatně výdělečně činných je placení nemocenského pojištění založeno na dobrovolnosti na základě podání přihlášky k účasti na pojištění na předepsaném formuláři (Ženíšková a Přib, 2015). Měsíční vyměřovací základ pro výpočet nemocenského pojištění, u osob samostatně výdělečně činných, nemůže být nižší než 5 000 Kč. Minimální výše měsíčního pojistného, pro osoby samostatně výdělečně činné, činí 115 Kč

Nemocenské pojištění vzniká u zaměstnanců dnem, kdy začali vykonávat práci, a zaniká dnem skončení zaměstnání. U osoby samostatně výdělečně činné nemocenské pojištění vzniká dnem, který uvede na přihlášce k účasti na pojištění a zaniká dnem odhlášky z účasti nemocenského pojištění anebo dnem ukončení samostatné činnosti (Ženíšková a Přib, 2016).

Mezi dávky vyplácené z nemocenského pojištění patří:

- Nemocenské,
- Peněžitá pomoc v mateřství,
- Ošetrovné,
- Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství.

Dávky nemocenského pojištění vyplácí OSSZ nejpozději do 1 měsíce ode dne, kdy byl OSSZ doručen doklad o nároku na výplatu dávky. Vypočtená výše dávek se zaokrouhluje na celé koruny nahoru. Dávky jsou vypláceny za kalendářní dny, a to buď převedením na účet poplatníka, nebo vyplacením v hotovosti prostřednictvím poštovní poukázky. V případě poštovní poukázky je pojištěnec povinen uhradit náklady související se zasíláním dávky, tedy poštovné.

Místní příslušnost OSSZ se řídí sídlem zaměstnavatele v případě, pokud má mzdovou účtárnu. Jestliže místo mzdové účtárny není shodné se sídlem zaměstnavatele, tak se místní příslušnost řídí podle sídla mzdové účtárny. Pro osoby samostatně výdělečně činné se místně příslušná OSSZ určuje podle trvalého bydliště. Pokud vznikne souběh nároků na stejnou

dávku z více zaměstnání, tak se vypočítá jen jedna dávka ze všech dosažených příjmů ze zaměstnání.²

Osoby samostatně výdělečně činné mají nárok jen na výplatu dvou dávek a to nemocenské a peněžité pomoci v mateřství.³

Všechny dávky se vypočítávají z denního vyměřovacího základu. Denní vyměřovací základ u nemocenského pojištění se zjišťuje tak, že vyměřovací základ za rozhodné období se vydělí počtem kalendářních dnů, které připadají na toto rozhodné období. Rozhodným obdobím se rozumí 12 kalendářních měsíců před kalendářním měsícem, kdy vznikla pracovní neschopnost. Vyměřovací základ zahrnuje všechny příjmy zahrnované do výpočtu pojistného, jako je např. mzda, plat a odměna z pracovněprávního vztahu.

Při souběhu nároku na výplatu dávek má nárok na výplatu peněžité pomoci v těhotenství a mateřství přednost před nárokem na výplatu ostatních dávek. Při souběhu nemocenské a ošetrovného, má přednost výplata nemocenské (Ženíšková a Přib, 2015).

2.2.1 Nemocenské

Nemocenské patří mezi nejdůležitější a zároveň nejvíce čerpanou dávkou. Nárok na vyplacení dávky má pojištěnec, který byl uznán ošetřujícím lékařem dočasně práce neschopný, anebo mu byla nařízena karanténa.

Podpůrčí doba, se rozumí doba, po kterou je pojištěnci vyplácena dávka. Podpůrčí doba začíná 15. kalendářním dnem nemoci či karantény, avšak nejdéle trvá 380 kalendářních dnů. Po dobu prvních 14 dní náleží zaměstnanci náhrada mzdy, kterou vyplácí zaměstnavatel, avšak až od 3. dne nemoci (Ženíšková a Přib, 2015).

Podmínkou pro osoby samostatně výdělečně činné, aby mohly mít nárok na nemocenskou, je účast na nemocenském pojištění v délce alespoň 3 měsíců předcházejících dni, ve kterém vznikla pracovní neschopnost.

Dle zákona č. 187/2006, § 26, výše dávky činí 60 % denního vyměřovacího základu za kalendářní den. Denní vyměřovací základ se zjišťuje tak, že vyměřovací základ za rozhodné období se vydělí počtem kalendářních dnů, které připadají na rozhodné období.

² ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. *Výplata dávek* [online]. [22. 10. 2015]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/nemocenske-pojisteni/davky/uplatnovani-naroku-a-vyplata-davek-nemocenskeho-pojisteni.htm#VYPLATA>

³ FINANCE. *Dávky z nemocenského pojištění* [online]. [22. 10. 2015]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/duchody-a-davky/socialni-davky/narok-na-socialni-davky/narok-na-davky/davky-z-nemocenskeho-pojisteni/>

2.2.2 Peněžitá pomoc v mateřství

Účelem této dávky je hmotně zabezpečit pojištěnku, v době kdy porodila dítě a v období 8 týdnů před očekávaným dnem porodu. Nárok na peněžitou pomoc má taktéž pojištěnec, v případě, že převzal dítě do své péče na základě rozhodnutí příslušného orgánu, z důvodů úmrtí matky dítěte či v případě její dlouhodobé nemoci.

Podmínkou pro nárok na výplatu dávky, je u pojištěnců doba pojištění v délce alespoň 270 kalendářních dnů za období posledních 2 let. U osob samostatně výdělečně činných činí doba pojištění alespoň 180 kalendářních dnů v posledním roce, kdy započala podpůrčí doba (Ženíšková a Přib, 2015).

Podpůrčí doba začíná v období 8 týdnů před porodem, dnem porodu nebo dnem převzetí dítěte pojištěncem do vlastní péče. Délka podpůrčí doby trvá 28 týdnů v případě pojištěnky, která porodila jednoho dítě a 37 týdnů, když porodila dvě a více dětí. U pojištěnců je délka 22 týdnů při převzetí jednoho dítěte a 31 týdnů, když se jedná o převzetí dvou a více dětí. Dle zákona č. 187/2006 Sb., §35 odst. 1, nesmí být podpůrčí doba u pojištěnky, která porodila, kratší než 14 týdnů a nesmí skončit před uplynutím 6 týdnů ode dne porodu.

Dle zákona č. 187/2006, § 37. je výše peněžitého příspěvku v mateřství 70 % z denního vyměřovacího základu za kalendářní den.

2.2.3 Ošetřovné

Nárok na ošetřovné má pojištěnec, který z důvodu ošetřování dítěte do 10 let nebo ošetřování jiného člena rodiny, jehož zdravotní stav to vyžaduje, ztratil krátkodobě výdělek.

Podpůrčí doba trvá po dobu 9 kalendářních dnů. Jde – li o osamělého zaměstnance, který pečuje o dítě do 16 let věku, je délka prodloužena na 16 kalendářních dnů. Začátek podpůrčí doby je shodný se dnem, kdy vznikla potřeba ošetřování (Ženíšková a Přib, 2015).

Dle zákona č. 187/2006, § 41, se ošetřovné vypočítá jako 60 % z denního vyměřovacího základu.

2.2.4 Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství

Nárok na vyplacení vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství má zaměstnankyně, která kvůli těhotenství, mateřství nebo kojení byla převedena na jinou práci z důvodu toho, že předchozí práce, kterou vykonávala, je podle zvláštních právních předpisů, těhotným ženám zakázána nebo ohrožuje její zdraví a mateřství v období do konce devátého měsíce po porodu. Účelem je vyrovnat rozdíl mezi příjmem, který žena dostávala před

převedením na jinou práci a po převedení, v případě, že tento výdělek je bez zavinění ženy nižší (Ženíšková a Přib, 2015).

Dávka je vyplácena za kalendářní dny, ve kterých trvalo převedení na jinou práci. Těhotné zaměstnankyni je příspěvek vyplácen nejdéle do počátku 6 týdne před očekávaným dnem porodu.

Dle zákona č.187/2006 Sb., § 44, se výše vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství vypočte jako rozdíl mezi denním vyměřovacím základem zjištěným ke dni převedení zaměstnankyně na jinou práci a průměrem jejich započitatelných příjmů připadajícím na jeden kalendářní den v jednotlivých kalendářních měsících po tomto převedení.

2.3 Pojistné na důchodové pojištění

Důchodový systém České republiky se, do konce roku 2015, skládal ze tří pilířů. V současné době, v roce 2016, je tvořen pouze dvěma pilíři. První pilíř je představován důchodovým pojištěním, který je rozebrán podrobněji níže.

Druhým pilířem je důchodové spoření, které bylo zavedeno od 1. ledna 2013. Právě tento druhý pilíř byl s účinností od 1. ledna 2016 zrušen zákonem č. 426/2011 Sb. Důchodové spoření bylo dobrovolné a každý účastník tohoto pilíře, obdržel takovou částku, kterou si sám naspořil u příslušné penzijní společnosti. Důchodového spoření se mohla účastnit jakákoliv osoba starší 18 let věku, a to nejpozději do kalendářního roku, kdy by dosáhla 35 let věku (Šubrt a kolektiv, 2016).

Třetím pilířem důchodového systému je doplňkové penzijní spoření. Třetí pilíř byl zaveden spolu s druhým pilířem, od 1. ledna 2013. Účast na doplňkovém penzijním spoření je opět dobrovolná. Účastník doplňkového penzijního spoření spoří částku v takové výši, jakou sám uváže. Doplňkové penzijní spoření je se státní příspěvkem, jehož výše závisí na výši vkládané částky účastníkem. K účasti na doplňkovém penzijním spoření se může přihlásit jakákoliv osoba starší 18 let věku (Rytířová, 2013).

Důchodové pojištění, subsystem sociálního zabezpečení, je upraven zákonem č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Důchodové pojištění představuje I. pilíř důchodového systému České republiky.

Účel tohoto pojistného je hmotně zabezpečit osoby, kteří trvale ztratili výdělek a to z důvodu stáří, invalidity nebo úmrtí živitele.

Účast na pojistném je ze zákona povinná pro zaměstnance v pracovněprávním vztahu a také pro osoby samostatně výdělečně činné. Pojištění se mohou dobrovolně účastnit osoby starší 18 let.

Z pojištění jsou poskytovány 4 typy důchodů, a to:

- Starobní důchod,
- Invalidní důchod,
- Vdovský a vdovecký důchod,
- Sirotčí důchod.

Dle zákona č. 155/1995 Sb., § 4, je každý důchod složen ze dvou složek, ze základní výměry a procentní výměry. Základní výměra se vypočte jako pevná částka a procentní výměra se stanoví procentem z výpočtového základu, jedná-li se o starobní a invalidní důchody. V případě zbylých dvou typu, se výše důchodu vypočte procentním výměrem z důchodu zemřelého.

2.3.1 Starobní důchod

Je to peněžitá opakující se dávka a účelem je hmotně zabezpečit pojištěnce ve stáří. Pro získání nároku je potřebná doba pojištění a dosažení potřebného věku.

V roce 2010 došlo ke změnám zákona č.155/1995 Sb. o důchodovém pojištění. Byl ustanoven nový důchodový věk, potřebná doba pojištění a došlo ke změně stanovení výše důchodu.⁴

Základní výměra starobního důchodu činí 9 % z průměrné měsíční mzdy. Procentní sazba se stanoví z výpočtového základu podle délky pojištění.

2.3.2 Invalidní důchod

Nárok na invalidní důchod má pojištěnec, který nedosáhl důchodového věku, splnil potřebnou dobu pojištění a je invalidní. Za invalidního se považuje pojištěnec, kterému kvůli dlouhodobému nepříznivému zdravotnímu stavu, poklesla schopnost vykonávat výdělečnou činnost.

⁴ ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. *Starobní důchody* [online]. [22. 10. 2015]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/davky/starobni-duchody.htm>

V České republice jsou 3 stupně invalidity. Zákon č. 155/1995 Sb., § 39, říká že:

- 1. stupeň, kdy pokles pracovní schopnosti je o 35 % a nejvíce o 49 %,
- 2. stupeň, kdy pokles pracovní schopnosti je o 50 % a nejvíce o 69 %,
- 3. stupeň, kdy pokles pracovní schopnosti je o více než 70 %.

2.3.3 Vdovský a vdovecký důchod

Vdova má nárok na důchod po manželovi, kterému byl vyplácen invalidní či starobní důchod nebo splnil potřebnou dobu pojištění, anebo zemřel následkem pracovního úrazu. V případě úmrtí manželky, platí pro vdovce stejné podmínky.

Důchod se vyplácí po dobu jednoho roku. V případě vdovy, která sama pečuje o nezaopatřené dítě, o dítě závislé na péči jiné osoby, o své rodiče nebo o rodiče zemřelého manžela anebo je invalidní třetího stupně, se důchod vyplácí i po uplynutí jednoho roku (Ženíšková a Přib, 2015).

Dle zákona č. 155/1995 Sb., § 51, se důchod vypočte jako součet základní výměry, která je 9 % z průměrné mzdy a procentní výměry, která činí 50 % z nároku zemřelého na starobní důchod a invalidní důchod 3. stupně.

2.3.4 Sirotčí důchod

Na tuto dávku má nárok nezaopatřené dítě, zemře-li jeden nebo oba z rodičů anebo osoba, která převzala dítě do vlastní péče.

Dle zákona č. 155/1995 Sb., § 53, výše důchodu činí 9 % z průměrné mzdy a 40 % výměry starobního důchodu nebo invalidního důchodu 3. stupně, na který by měl nárok zemřelý rodič či osvojitel.

2.4 Příspěvek na státní politiku zaměstnanosti

Tato část sociálního zabezpečení je upravována zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Účelem je zajistit rovnováhu mezi nabídkou a poptávkou po pracovní síle.

2.4.1 Aktivní politika zaměstnanosti

Hlavním úkolem tohoto typu politiky je dosažení maximální zaměstnanosti prostřednictvím různých opatření. Aktivní politika zaměstnanosti je zabezpečována Ministerstvem práce a sociálních věcí a Úřadem práce.

Mezi hlavní nástroje patří rekvalifikace, investiční pobídky, veřejně prospěšné práce, překlenovací příspěvky anebo příspěvek na nový podnikatelský plán.⁵

2.4.2 Pasivní politika zaměstnanosti

Pasivní politika zaměstnanosti se zabývá zprostředkováním práce a hmotným zabezpečením uchazečů o práci, tj. výplatou příspěvků v nezaměstnanosti.⁶

2.5 Orgány řízení sociálního zabezpečení

Správa sociálního zabezpečení je zajišťována činností státní správy nebo v rámci přenesené působnosti obcí a krajů.

Zajištění výkonu správy má na starost Ministerstvo práce a sociálních věcí za pomoci několika státních orgánů. Podle zákona č. 582/1991 Sb., § 3, o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, se orgány sociálního zabezpečení dělí na:

- a) Ministerstvo práce a sociálních věcí,
- b) Česká správa sociálního zabezpečení,
- c) Okresní správy sociálního zabezpečení,
- d) Ministerstvo vnitra,
- e) Ministerstvo spravedlnosti,
- f) Ministerstvo obrany.

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR (MPSV) mimo jiné:

- řídí a kontroluje výkon státní správy v sociálním zabezpečení,
- řídí ČSSZ,
- zajišťuje úkoly vyplývající z mezinárodních smluv v sociálním zabezpečení, a dále
- zajišťuje úkoly související s rozvojem sociálního zabezpečení.

Ministerstvo práce a sociálních věcí má v kompetenci posuzovat zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely přezkumného řízení v rámci důchodového pojištění a v rámci odvolacího správního řízení. Z tohoto důvodu zřizuje posudkové komise. Dalším úkolem je poskytování ČSSZ potřebné údaje o době vedení v evidenci uchazečů o

⁵ INTEGROVANÝ PORTAL MINISTERSTVA PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Aktivní politika zaměstnanosti* [online]. [22. 10. 2012]. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/sz/zamest/dotace/apz>

⁶ MINISTERSTVO VNITRA. *Správa na úseku zaměstnanosti* [online]. [22. 10. 2015]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/docDetail.aspx?docid=21308222&doctype=ART>

zaměstnání, výši podpory v nezaměstnanosti, podpory při rekvalifikaci a o pracovních úrazech a nemocech (Arnoldová, 2012).

Česká správa sociálního zabezpečení

V rámci státní správy je ČSSZ největší finančně správní institucí. ČSSZ je samosprávnou rozpočtovou organizací, která je pod vedením Ministerstva práce a sociálních věcí. ČSSZ vznikla na základě zákona České národní rady č. 210/1990 Sb., s účinností od 1. září 1990.⁷

Organizační strukturu tvoří ústředí ČSSZ, regionální pracoviště, okresní správy sociálního zabezpečení, Pražská správa sociálního zabezpečení, Městská správa sociálního zabezpečení Brno a jejich územní pracoviště (Arnoldová, 2012).

Kompetence ČSSZ jsou upraveny zákonem č. 582/1991 Sb., §5, který říká, že ČSSZ rozhoduje o:

- o dávkách důchodového pojištění,
- o povinnosti občana vrátit dávku důchodového pojištění, která mu byla vyplacena neprávem nebo v nesprávné výši,
- o povinnosti zaměstnavatele nahradit neprávem vyplacené částky důchodového pojištění,
- o odvolání ve věcech, ve kterém rozhodla okresní správa sociálního zabezpečení,
- odvolání tvrdostí, které by se vyskytly s prováděním sociálního zabezpečení.

dále také:

- řídí a kontroluje Okresní správu sociálního zabezpečení,
- vede registr pojištěnců sociálního zabezpečení,
- zajišťuje podklady pro posouzení zdravotního stavu,
- posuzuje zdravotní stavy v rozsahu stanovené zákonem,
- plní úkoly při výplatě dávek sociálního pojištění do ciziny,
- jedná před soudem v řízení o přezkoumání rozhodnutí ve věcech sociálního zabezpečení,
- zajišťuje vydávání tiskopisů.

⁷ ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. *Profil organizace* [online]. [3. 11. 2015]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/o-cssz/profil-organizace/>

Okresní správa sociální zabezpečení

OSSZ se zřizují pro obvody, které jsou stejné s územními obvody okresů. Dle zákona č. 582/1991 Sb., § 6, rozhodují:

- ve sporných případech o vzniku a zániku důchodového pojištění,
- ve sporu občana a zaměstnavatele o správnosti údajů v evidenčním listu,
- o pojistném na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti včetně záloh a penále a přírážce k pojistnému na sociální zabezpečení,
- o pokutách při nesplnění povinností organizací a osob samostatně výdělečně činných.

OSSZ dále také:

- vrací zaměstnanci přeplatek na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti,
- kontrolují plnění povinností občanů a zaměstnavatelů a plátců pojistného,
- vybírají pojistné včetně záloh,
- sepisují žádosti o dávky důchodového pojištění,
- vedou evidenci pro účely důchodového pojištění osob samostatně výdělečně činných a osob dobrovolně účastných na důchodovém pojištění
- předkládají ČSSZ podklady pro rozhodnutí o přidělení dávky důchodového pojištění,
- poskytuje odbornou pomoc občanům a zaměstnavatelům,
- kontrolují plnění povinností občanů, zaměstnavatelů a plátců pojistného,
- posuzuje zdravotní stav a pracovní schopnost,
- vybírají pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti včetně záloh,
- vydávají na žádost osoby samostatně výdělečně činné potvrzení o výši měsíčního vyměřovacího základu,
- vymáhají pohledávky ve věcech sociálního zabezpečení a státní politiky zaměstnanosti.

2.6 Poplatníci pojistného

Dle zákona č. 589/1992 Sb., § 3, jsou pojistné povinni platit:

- zaměstnavatelé, jimiž se rozumí právnické nebo fyzické osoby, které zaměstnávají alespoň jednoho zaměstnance, organizační složky státu a služební úřady,
- zaměstnanci,

- osoby samostatně výdělečně činné, které jsou povinny platit pojistné na důchodové pojištění a na státní politiku zaměstnanosti a dále také jsou povinny platit pojistné na nemocenské pojištění, pokud jsou účastny nemocenského pojištění,
- osoby dobrovolně účastné důchodového pojištění,
- zahraniční zaměstnanci, kteří jsou povinni platit pojistné na nemocenské pojištění, pokud jsou dobrovolně účastny na nemocenském pojištění. Zahraničním zaměstnancem dle tohoto zákona se rozumí - zaměstnanec zaměstnavatele, jehož sídlo je na území státu, s nímž Česká republika neuzavřela mezinárodní smlouvu o sociálním zabezpečení.

Za zaměstnance, dle zákona č. 589/1992 Sb., se považují zaměstnanci, kteří vykonávají svou práci na základě pracovní smlouvy, dohody o provedení práce či dohody o pracovní činnosti. Dále se za zaměstnance považují, členové družstva vykonávající pro družstvo práci mimo pracovní právní vztah, soudci, poslanci a senátoři, členové vlády, prezident, osoby v zastupitelstvech, pěstouni, ale i také osoby ve výkonu trestu odnětí trestu, prokurátoři a likvidátoři, společníci a jednatelé společnosti s ručením omezeným a komanditisté komanditní společnosti.

2.6.1 Osoby samostatně výdělečně činné

Dle zákona č. 155/1995 Sb., § 9, se osobou samostatně výdělečně činnou rozumí osoba, která vykonává samostatnou výdělečnou činnost nebo spolupracuje při výkonu samostatné výdělečné činnosti. Tato osoba musí být starší 15 let věku a musí mít ukončenou povinnou školní docházku.

Za samostatnou výdělečnou činnost se rozumí:

- podnikání v zemědělství,
- provozování živnosti na základě oprávnění,
- činnost společníka veřejné obchodní společnosti nebo komplementáře komanditní společnosti,
- výkon umělecké nebo jiné tvůrčí činnosti na základě autorskoprávních vztahů,
- výkon jiné činnosti na základě oprávnění podle zvláštních právních vztahů (Ženíšková, 2014).

Za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost se považuje, pokud osoba samostatně výdělečně činná:

- vykonávala zaměstnání, ve kterém byla účastna nemocenského pojištění,

- měla nárok na invalidní důchod nebo jí byl přiznán starobní důchod,
- měla nárok na rodičovský příspěvek, peněžitou pomoc v mateřství,
- vykonávala vojenskou službu,
- byla nezaopatřeným dítětem (Pilátová a kol., 2014).

Dle zákona č. 155/1995 Sb., §10, je osoba samostatně výdělečně činná vykonávající hlavní činnost účastna na pojištění po celou dobu vykonávání její samostatné činnosti. V případě, že osoba samostatně výdělečně činná vykonává vedlejší činnost, tak je účastna na pojištění jen za podmínky, že její příjem je vyšší než 2,4násobek součinu všeobecného vyměřovacího základu a přepočítacího koeficientu. V roce 2015 rozhodná částka činí 63 865 Kč a v roce 2016 je ve výši 64 813 Kč.

Osoby samostatně výdělečně činné platí pojistné na důchodové pojištění a na státní politiku zaměstnanosti prostřednictvím záloh a doplatku. Pokud je osoba samostatně výdělečně činná účastna nemocenského pojištění, tak platí přímo měsíční pojistné (Červinka, 2015).

Živnosti a druhy živností

Zákon upravující živnostenské pojištění je zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů.

Živnost je soustavná činnost, provozována samostatně, vlastním jménem za účelem dosažení zisku upravena živnostenským zákonem. Živnost může provozovat fyzická osoba, která splní podmínky dané živnostenským zákonem. Fyzické osoby, které mají udělené povolení provozovat živnost, musí být svéprávné a bezúhonné. Bezúhonnost se prokazuje výpisem z Rejstříků trestů.

Osoby samostatně výdělečné můžou provozovat dvě druhy živností, a to:

- živnosti ohlašované, nebo
- živnosti koncesované.

Dle zákona č. 455/1991 Sb., mezi ohlašovací živnosti patří živnosti řemeslné, vázané a volné. Pro první dvě živnosti, řemeslné a vázané, je nutná odborná způsobilost. U živnosti volné není stanovena žádná podmínka upravující odbornou způsobilost. Přehledy jednotlivých druhů živností lze najít v přílohách tohoto zákona. Souhrn řemeslných živností je v Příloze č. 1, vázané živnosti v Příloze č. 2 a volné živnosti v Příloze č. 4. Před začátkem provozování

ohlašovací živnosti je osoba samostatně výdělečně činná povinna tuto skutečnost ohlásit na Živnostenském úřadě.

Koncesované živnosti mají stanovenou odbornou způsobilost nebo jsou upraveny zvláštními právními předpisy dle Přílohy č. 3, zákona č. 455 /1991 Sb. V této příloze se nachází výčet všech živností, které patří do koncesovaných živností. Fyzická osoba může zahájit svou živnost, až po té, co jí Živnostenský úřad udělí koncesi.

Paušální výdaje

Osobám samostatně výdělečně činným umožňuje zákon o daních z příjmů uplatnit, místo skutečných výdajů, výdaje stanovené paušální částkou. Využitím paušálních výdajů si můžou osoby samostatně výdělečně činné zoptimalizovat výši svých odvodů na sociální a zdravotní pojištění. Přehled jednotlivých paušálních výdajů lze vidět v Tab. 2.1.

Tab. 2.1 – Paušální výdaje platné pro rok 2016

Výše procent z příjmů	Druh podnikání	Maximální částka, která lze uplatnit
80 %	Zemědělská výroba, lesní a vodní hospodářství; řemeslné živnosti	1 600 000 Kč
60%	Živnostenské podnikání	1 200 000 Kč
30 %	Příjmy z nájmu	600 000 Kč
40 %	Příjmy ze samostatné činnosti	800 000 Kč

Zdroj: Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, §7, vlastní zpracování

2.6.2 Povinnosti poplatníků

Zaměstnavatelé jsou povinni odvádět pojistné, které je povinen platit zaměstnanec. Jsou povinni sami výši pojistného, které je povinen odvádět, vypočítat a odvést na účet příslušné OSSZ. Pokud vyplácí zaměstnanci příjem v cizí měně, je zaměstnavatel povinen přepočítat na českou měnu kurzem stanoveným Českou národní bankou, platným k poslednímu dni měsíce, za který se má pojistné odvádět.

Osoby samostatně výdělečně činné jsou povinny platit pojistné a zálohy na důchodové pojištění a na státní politiku zaměstnanosti na účet příslušné OSSZ.⁸ Osoba samostatně výdělečně činná, která zahajuje svou činnost, je povinna podat oznámení o zahájení činnosti a to příslušné OSSZ prostřednictvím formuláře „Oznámení o zahájení samostatné výdělečné

⁸ ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. *Povinnosti* [online]. [5. 11. 2015]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/pojistne-na-socialni-zabezpeceni/povinnosti.htm>

činnosti“, který lze vidět v Příloze č.1. Dále je také povinna oznámit den, kdy ukončila samostatnou činnost a den přechodu z hlavní činnosti na vedlejší. Oznámení je povinna podat do 8. dne následujícího měsíce po měsíci, kdy bylo podnikání zahájeno. Je povinna podávat každoročně „Přehled o příjmech a výdajích“ za příslušný rok a to do měsíce ode dne, v němž měla podat daňové přiznání. Tento formulář se nachází v Příloze č. 2. Při ukončení podnikání musí písemně vyrozumět příslušnou OSSZ (Pilátová a kol., 2014).

2.7 Vyměřovací základ

Vyměřovacím základem pro zaměstnance je úhrn jeho příjmů, které podléhají dani z příjmů fyzických osob, za rozhodné období, dle zákona o daních z příjmů. Do započitatelných příjmů patří příjmy, které jsou předmětem daně a nejsou od daně osvobozeny uvedených v zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu.

Do vyměřovacího základu se nezahrnují tyto příjmy:

- náhrada škody,
- odstupné, odchodné, odbytné a odměna při skončení funkčního období,
- jednorázové sociální výpomoci poskytnuté zaměstnanci k překlenutí obtížných poměrů,
- pojistné, které platí zaměstnavatel za zaměstnance (Vybíhal a kol., 2015).

Vyměřovacím základem pro zaměstnavatele je částka odpovídající úhrnu příjmů všech jeho zaměstnanců.

Vyměřovacím základem pro osobu samostatně výdělečně činnou je částka, kterou si sami určí, ale nesmí být menší než 50 % základu daně, který je zjištěn z dílčího základu daně dle § 7, zákona o daních z příjmů. Vyměřovacím základem pro nemocenské pojištění osob samostatně výdělečně činných je částka, kterou si sami určí, avšak tato částka nesmí být nižší než 5 000 Kč (Šubrt a kol., 2016).

Dle zákona č. 589/1992 Sb., § 5c, je vyměřovacím základem pro osoby dobrovolně účastny na důchodovém pojištění částka, kterou si sami určí ale nejméně $\frac{1}{4}$ průměrné mzdy, a pro zahraniční zaměstnance je vyměřovacím základem částka, kterou si určí.

Vyměřovací základ se zaokrouhluje na celé koruny nahoru.

2.7.1 Minimální vyměřovací základ

Minimálním vyměřovacím základem pro osobu samostatně výdělečně činnou je v roce 2015, v případě hlavní činnosti, 79 836 Kč a u vedlejší činnosti činí 31 944 Kč. V roce 2016

je minimální vyměřovací základ stanoven ve výši 81 024 Kč pro osoby samostatně výdělečně činné vykonávající hlavní činnost a 32 412 Kč pro osobu samostatně výdělečně činnou, která vykonává vedlejší činnost.

Minimální měsíční vyměřovací základ, u osoby samostatně výdělečně činné vykonávající hlavní činnost, je ve výši 25 % průměrné mzdy a to 6 653 Kč pro rok 2015 a 6752 Kč pro rok 2016. U osob samostatně výdělečně činných vykonávající vedlejší činnost je minimální měsíční vyměřovací základ 10 % průměrné mzdy, tedy pro rok 2015 2 662 Kč a pro rok 2016 2 701 Kč (Vybíhal a kol., 2015). Průměrná mzda se stanovuje na příslušný rok dle vyhlášky, pro rok 2015 byla průměrná mzda 26 661 Kč a pro rok 2016 27 006 Kč.

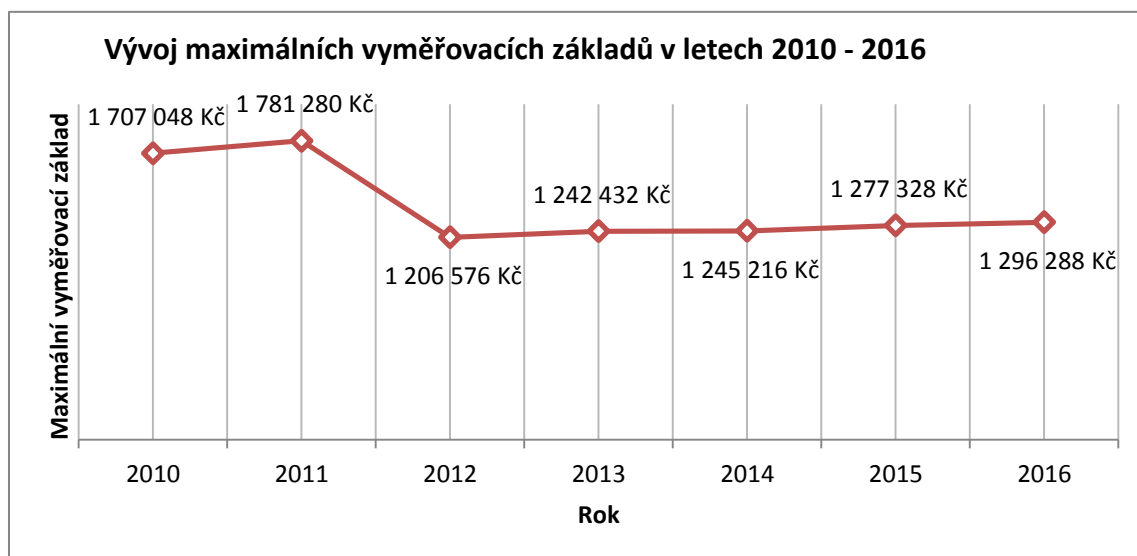
2.7.2 Maximální vyměřovací základ

Maximální vyměřovací základ pro rok 2015 činí 48násobek průměrné mzdy, tedy 1 277 328 Kč a pro rok 2016 1 296 288 Kč. Rozhodným obdobím pro zjištění je kalendářní rok.

Pokud u zaměstnance přesáhne úhrn vyměřovacích základů maximální vyměřovací základ, pak zaměstnanec neplatí pojistné z částky přesahující maximální vyměřovací základ (Ženíšková, 2014).

Maximální vyměřovací základy pro roky 2010 a 2011 jsou podstatně vyšší než pro ostatní roky, z důvodu toho, že v těchto letech byl stanoven maximální vyměřovací základ jako 72násobek průměrné mzdy. Vývoj maximálních vyměřovacích základů lze vidět v Obr. 2.1.

Obr. 2.1 – Vývoj maximálních vyměřovacích základů

Zdroj: Vybíhal a kol. (2015), vlastní zpracování

2.8 Rozhodné období

Rozhodným obdobím pro zaměstnance a zaměstnavatele je kalendářní měsíc. U osob samostatně výdělečně činných je rozhodným obdobím, za které se zjišťuje započitatelný příjem, kalendářní rok.

2.9 Pojistné

Výše pojistného se stanoví procentní sazbou z vyměřovacího základu za rozhodné období. Pojistné se zaokrouhuje na celé koruny nahoru. Přehled jednotlivých sazeb, lze vidět v Tab. 2.2.

Tab. 2.2 - Sazby pojistného dle zákona č. 589/1992 Sb., § 7:

	Celkem	Nemocenské pojištění	Důchodové pojištění	Státní politika zaměstnanosti
Zaměstnanci	6,5 %	-	6,5 %	-
Zaměstnavatelé	25 %	2,3 %	21,5 %	1,2 %
OSVČ	29,2 %, 31,5%	2,3 % (dobrovolně)	28 %	1,2 %
Osoby dobrovolně účastny na důchodovém pojištění	28 %	-	28 %	-
Zahraniční zaměstnanci	2,3 %	-	-	-

Zdroj: Zákon o pojistném na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti, vlastní zpracování

Pojistné je splatné od 1. do 20. dne kalendářního měsíce následující po kalendářním měsíci, kdy vznikla povinnost platit pojistné.⁹

V případě, že je zaměstnanec zaměstnán na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, tak za určitých podmínek nemusí platit pojistné na sociální pojištění. Jedná se o dohodu o pracovní činnosti a dohodu o provedení práce. U dohod o pracovní činnosti je stanovena částka 2500 Kč. Pokud zaměstnanec dosáhne příjmů pod tuto částku, tak není povinen platit pojistné na sociální pojištění. V rámci dohod o provedení práce je tato částka vyšší, a to 10 000 Kč. Pokud odměna zaměstnanci nepřekročí 10 000 Kč, nemusí platit pojistné na sociální pojištění.¹⁰

Pojistné se platí na příslušný účet OSSZ nebo zaplacením v hotovosti zaměstnanci příslušné OSSZ avšak maximálně do výše 10 000 Kč (Ženíšková, 2016).

2.9.1 Zálohy na pojistné

Osoba samostatně výdělečně činná je povinna platit zálohy za kalendářní měsíc, ve stanovené výši z měsíčního vyměřovacího základu, který byl vypočten z daňového základu dle podaného přehledu.¹¹ Zálohy na pojistné se platí za jednotlivé kalendářní měsíce.

Minimální výše záloh na pojistné u osob samostatně výdělečně činných pro rok 2015, která vykonává hlavní činnost je 1 943 Kč a u vedlejší činnosti 778 Kč. V roce 2016 výše záloh je 1972 Kč pro hlavní činnost a 789 Kč u vedlejší činnosti.

2.10 Penále, pokuty a přírážky k pojistnému

Dle zákona č. 589/1992 Sb., § 20, se penále platí v případě, že nebylo zaplacené pojistné ve stanovené lhůtě a to ve výši 0,05 % dlužné částky za každý kalendářní den. Na základě žádosti povolí OSSZ splácet penále ve splátkách, pak výše dluhu činí 0,025 % z dlužné částky. Penále se zaokrouhluje na celé koruny nahoru.

Pokuty ukládá OSSZ zaměstnavateli a osobě samostatně výdělečně činné až do výše 20 000 Kč při nesplnění jednotlivé povinnosti anebo do výše 100 000 Kč při opakovaném porušení povinnosti. Pokutu může uložit:

⁹ PORTÁL POHODA. *Pojistné na sociální zabezpečení* [online]. [10. 11. 2015]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/dan-z-prijmu/socialni-a-zdravotni-pojisteni/pojistne-na-socialni-zabezpeceni-zamestnanci/#Poplatnici>

¹⁰ FINANCE. CZ. *Sociální pojištění v roce 2016 v deseti číslech* [online]. [4. 1. 2016]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/458085-socialni-pojisteni-v-roce-2016-v-deseti-cislech/>

¹¹ ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. *Zálohy na pojistné na důchodové pojištění* [online]. [4. 1. 2016]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/pojisteni-osvc/platba-pojistneho/zalohy-na-pojistne-na- duchodove-pojisteni.htm>

- pokud zaměstnavatel nepředloží Přehled o výši pojistného,
- pokud zaměstnavatel odmítne potvrdit zaměstnanci úhrn vyměřovacích základů za kalendářní rok,
- pokud zaměstnavatel neuchovává účetní doklady potřebné pro stanovení výše odvodu pojistného,
- pokud osoba samostatně výdělečně činná neuchovává účetní doklady související s pojistným na sociální zabezpečení,
- pokud osoba samostatně výdělečně činná nepodá Přehled ve stanovené lhůtě, neoznámí insolvenční řízení, neuchovává účetní doklady (Ženíšková, 2016).

Přirážku k pojistnému ukládá OSSZ zaměstnavatelům, kteří nedodržovali příslušné předpisy o bezpečnosti práce, a tím mohly způsobit vyšší pracovní neschopnost. Sazba přirážky je maximálně 5 % z vyměřovacího základu zaměstnavatele (Ženíšková, 2016).

Dle zákona č. 589/1992 Sb., § 22a, odst. 1, je pořadí plateb u zaměstnavatele následovné:

1. nejstarší nedoplatky pojistného,
2. běžné platby pojistného,
3. penále,
4. pokuty,
5. přirážka k pojistnému.

Dle zákona č. 589/1992 Sb., §22a, odst. 2, jsou osoby samostatně výdělečně činné povinny platit platby v tomto pořadí:

1. nejstarší nedoplatky na důchodové pojištění a příspěvky na státní politiku zaměstnanosti,
2. běžné platby pojistného,
3. penále z dlužného pojistného,
4. pokuty.

3 ANALÝZA ZDRAVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ

Třetí kapitola je zaměřena na zdravotní pojištění v České republice. Na úvod kapitoly je zmíněn účel tohoto pojištění. Tato kapitola obsahuje také informace o zdravotních pojišťovnách, o poplatnících a jejich povinnostech, o vyměřovacích základech a rozhodném období. Nakonec je zmíněno pojistné, jeho výše a způsoby placení.

V České republice je zdravotní pojištění upraveno těmito zákony:

- Zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 551/1991 Sb., o Všeobecné zdravotní pojišťovně ČR, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 280/1992 Sb., o resortních, oborových, podnikových a dalších pojišťovnách, ve znění pozdějších předpisů.

3.1 Účel zdravotního pojištění

Červinka (2015, s. 14) uvádí že: „*Veřejné zdravotní pojištění je druh, zákonného pojištění, na jehož základě je plně nebo částečně hrazena zdravotní péče poskytnutá pojištěnci s cílem zachovat nebo zlepšit jeho zdravotní stav*“. Rozsah zdravotní péče je dán zákonem č. 48/1997 Sb. Pojištěnci přispívají do zdravotních pojišťoven, ve kterých je jejich členství ze zákona povinné (Široký, 2003).

Podle zákona č. 48/1997 Sb., § 2, je zdravotní pojištění povinné pro:

- osoby, které mají na území České republiky trvalý pobyt,
- osoby, které nemají na území České republiky trvalý pobyt, ale jsou zaměstnány u zaměstnavatele, který má na území České republiky sídlo nebo trvalý pobyt.

Zaměstnavatelem se pro účely zákona o veřejném zdravotním pojištění rozumí právnická či fyzická osoba, která je plátcem příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků podle zvláštního právního předpisu, zaměstnává zaměstnance a sídlo nebo trvalý pobyt má na území České republiky.

Podle zákona č. 48/1997 Sb., §5, se za zaměstnance pro účely zdravotního pojištění považují osoby, kterým plynou příjmy ze závislé činnosti, s výjimkou osob, které mají pouze příjmy ze závislé činnosti, které nejsou předmětem daně nebo jsou od daně z příjmů osvobozeny, dále také s výjimkou osob činných na základě dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti, pokud jejich příjem nedosáhl započítatelného příjmu,

Za osobu samostatně výdělečně činnou, pro účely zdravotního pojištění, se rozumí osoba podnikající v zemědělství, osoba provozující živnost, osoba provozující podnikání podle zvláštních právních předpisů, osoby vykonávající tvůrčí činnost na základě autorskoprávních vztahů, společníci veřejných obchodních společností a komplementáři komanditních společností, osoby vykonávající nezávislé povolání a spolupracující osoby osob samostatně výdělečně činných.

Dále také dle zákona č. 48/1997 Sb., § 2, jsou ze zdravotního pojištění vyňaty osoby, které:

- nemají na území České republiky trvalý pobyt a jsou zaměstnány v České republice u zaměstnavatelů, kteří nemají na území České republiky své sídlo anebo požívají diplomatických výhod a imunit,
- zdržují se dlouhodobě a nepřetržitě v cizině na dobu delší než 6 měsíců a jsou v zahraničí zdravotně pojištěny.

Zdravotní pojištění vzniká:

- dnem narození,
- dnem, kdy se osoba bez trvalého pobytu v České republice stala zaměstnancem,
- dnem získání trvalého pobytu v České republice.

Zdravotní pojištění zaniká, dnem:

- úmrtí nebo prohlášení za mrtvého,
- kdy osoba bez trvalého pobytu na území České republiky přestala být zaměstnancem,
- ukončením trvalého pobytu v České republice.¹²

¹² PORTAL POHODA. *Zákonné zdravotní pojištění* [online]. [15. 1. 2016]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/dan-z-prijmu/socialni-a-zdravotni-pojisteni/zakonne-zdravotni-pojisteni/>

3.2 Zdravotní pojišťovny České republiky

V zásadě platí, že jedna osoba může být pojištěna vždy jen u jedné zdravotní pojišťovny. Pojištěnec má právo na výběr jakékoliv zdravotní pojišťovny, která provádí veřejné zdravotní pojištění. Může tak učinit maximálně jednou za 12 měsíců a to vždy k 1. lednu následujícího kalendářního roku. Pojištěnec je povinen podat přihlášku nejpozději 6 měsíců před požadovanou změnou. Přihlášku lze podat jen jednu, k dalším přihláškám se už nepřihlíží. V případě skončení činnosti zdravotní pojišťovny nebo sloučení zdravotních pojišťoven, je možné změnit zdravotní pojišťovnu k 1. dni následujících 3 kalendářních měsíců (Šubrt a kol., 2016).

Zdravotní pojišťovny vydávají svým pojištěncům průkaz pojištěnce a to bezplatně, který představuje doklad o pojistném vztahu. Tento průkaz umožňuje čerpat hrazené služby, které jsou stanovené v zákoně č. 48/1997 Sb. (Šubrt a kol., 2016). Pojištěnec je pak povinen prokazovat se tímto průkazem v situacích, kdy je mu poskytována zdravotní péče (Červinka, 2015). Průkaz pojištěnce obsahuje jména a příjmení pojištěnce a číslo pojištěnce, které je shodné s rodným číslem.

Pojištěnec má možnost si vybrat z následujících 7 zdravotních pojišťoven, které v České republice provádí veřejné zdravotní pojištění:

- Všeobecná zdravotní pojišťovna,
- Vojenská zdravotní pojišťovna,
- Česká průmyslová zdravotní pojišťovna,
- Oborová zdravotní pojišťovna zaměstnanců bank, pojišťoven a stavebnictví,
- Zaměstnanecká pojišťovna Škoda,
- Zdravotní pojišťovna Ministerstva vnitra,
- Revírní bratrská pokladna.

Svobodnou volbu zdravotní pojišťovny nelze uplatnit v následujících případech:

- při narození dítěte. Dítě se stává pojištěncem u zdravotní pojišťovny, u které je pojištěna jeho matka, v případě že jeho matka není účastna veřejného zdravotního pojištění, stává se dítě dnem narozením pojištěncem zdravotní pojišťovny, u které je pojištěn jeho otec,
- u vojáka ve službě a u žáků vojenských škol, kterým pojištění vyplývá ze zákona a to u Vojenské zdravotní pojišťovny,

- při sloučení nebo splynutí pojišťoven, přechází pojištěnci pod novou zdravotní pojišťovnu.¹³

Všeobecná zdravotní pojišťovna

Všeobecná zdravotní pojišťovna je zřízena zákonem č. 551/1991 Sb., s účinností od 1. 1. 1992. Všeobecná zdravotní pojišťovna je právnickou osobou poskytující veřejné zdravotní pojištění.

Mezi příjmy Všeobecné zdravotní pojišťovny patří platby pojištěnců, vlastní platby vytvořené využíváním fondů, příjmy plynoucí z přírážek k pojistnému, pokut a poplatku a příjmy plynoucí z darů. Dle zákona č. 551/1991 Sb., výdaje pojišťovny obsahují platby za poskytované zdravotní služby hrazené z veřejného zdravotního pojištění, náklady na činnost Pojišťovny, platby jiným zdravotním pojišťovnám na základě smluv o finančním vypořádání a náhrady nákladů za neodkladnou zdravotní péči čerpanou pojištěncem v cizině.

3.3 Plátcí pojistného

Plátcí pojistného na veřejné zdravotní pojištění jsou:

- stát,
- zaměstnavatel,
- pojištěnec.

Dle zákona č. 48/1997 Sb., se za pojištěnce považuje:

- zaměstnanec, kterému plynou příjmy ze závislé činnosti podle zvláštního právního předpisu,
- osoba samostatně výdělečně činná,
- osoba bez zdanitelných příjmů. Jedná se o osobu, která má na území České republiky trvalý pobyt a zároveň není zaměstnanec, osobou samostatně výdělečně činnou a není za něj plátcem pojistného stát,
- osoba činná na základě dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti při splnění určitých podmínek.

¹³ VŠEOBECNÁ ZDRAVOTNÍ POJIŠŤOVNA ČESKE REPUBLIKY. *Svobodná volba zdravotní pojišťovny* [online]. [15. 1. 2016]. Dostupné z: <https://www.vzp.cz/platci/informace/povinnosti-platcu-metodika/1-6-svobodna-volba-zdravotni-pojistovny>

Zaměstnavatel je právnická nebo fyzická osoba, která zaměstnává zaměstnance a je plátcem daně z příjmů dle § 6 zákona o daních z příjmů a má sídlo na území České republiky.

Stát je plátcem pojistného za nezaopatřené děti, příjemce rodičovského příspěvku, ženy na mateřské či rodičovské dovolené, osoby závislé na péči jiné osoby, osoby vykonávající službu v ozbrojených silách a osoby, které jsou plně invalidní nebo dosáhly věku pro nárok na starobní důchod (Vybíhal a kol., 2015).

3.3.1 Povinnosti poplatníků

Zaměstnanci jsou povinni platit pojistné ode dne nástupu do zaměstnání. Pojistné za ně odvádí zaměstnavatel. Zaměstnanci mají povinnost oznámit zaměstnavateli při nástupu do práce, u které zdravotní pojišťovny jsou pojištěni. Zaměstnanci jsou povinni sdělit změnu zdravotní pojišťovny během pracovního poměru.

Dle zákona č. 48 /1997 Sb., je osoba samostatně výdělečně činná povinna oznámit příslušné zdravotní pojišťovně zahájení a ukončení činnosti do 8 dnů ode dne, kdy zahájila činnost. Osoba samostatně výdělečně činná je povinna nejpozději do jednoho měsíce ode dne, ve kterém měla podat daňové přiznání za příslušný kalendářní rok, předložit všem zdravotním pojišťovnám, u kterých byla v příslušném období pojištěna, vyplněný formulář Přehled o příjmech a výdajích vynaložených na jejich dosažení, zajištění a udržení, zaplacených zálohách na pojistné, vyměřovacím základu a o pojistném vypočteném z tohoto vyměřovacího základu.¹⁴

Zaměstnavatel je povinen platit část pojistného za své zaměstnance už od prvního dne nástupu do práce. Při nástupu prvního zaměstnance je zaměstnavatel povinen sdělit své údaje příslušné zdravotní pojišťovně, prostřednictvím formuláře „Přihláška a evidenční list zaměstnavatele“. Formulář se uvádí v Příloze č. 3. V tomto formuláři je povinen sdělit příslušné zdravotní pojišťovně obchodní název, právní formu právnické osoby, sídlo, identifikační číslo organizace a číslo účtu, ze kterého budou probíhat platby pojistného (Vybíhal a kol., 2015). Dále je také povinen do 8 dnů ohlásit příslušné zdravotní pojišťovně nástup zaměstnance do zaměstnání, ukončení zaměstnání zaměstnance anebo popřípadě změnu zdravotní pojišťovny. Ke splnění oznamovací povinnosti používá formulář „Hromadné oznámení zaměstnavatele“, který se dokumentuje v Příloze č. 4. (Korečková a kol., 2015). Zaměstnavatel je povinen podávat, nejpozději v den splatnosti, přehled, který obsahuje

¹⁴ VŠEOBECNÁ ZDRAVOTNÍ POJIŠŤOVNA ČESKÉ REPUBLIKY. OSVČ – přehled o příjmech a výdajích [online]. [15. 1. 2016]. Dostupné z: <https://www.vzp.cz/platci/informace/povinnosti-platcu-metodika/osvc/osvc-prehled-o-prijmech-a-vydajich>

informace o součtu vyměřovacích základů zaměstnanců a počtu zaměstnanců a o úhrnné výši pojistného (Červinka, 2015). Formulář „Přehled o platbě pojistného zaměstnavatele“ lze vidět v Příloze č. 5. Je povinen vést průkaznou evidenci o uskutečněných platbách pojistného a na vyžádání předložit účetní doklady, které jsou potřebné pro správné stanovení výše pojistného.

Státu vzniká povinnost platit pojistné dnem, kdy se stává plátcem. Pojistné je hrazeno Ministerstvem financí (Vybíhal a kol., 2015).

Všichni poplatníci jsou povinni sdělit příslušné zdravotní pojišťovně změnu jména, příjmení, rodného čísla či bydliště a to do 30 dnů ode dne, kdy změna nastala (Červinka, 2015).

3.3.2 Práva pojištěnců

Mezi základní právo pojištěnců patří právo na využití hrazených služeb v rozsahu upraveném zákonem č. 48/1997 Sb. Pojištěnci dále mají právo na výběr zdravotní pojišťovny, na poskytnutí informací o příslušné zdravotní pojišťovně a uhrazení částky přesahující limit pro doplatky za předepsané částečně hrazené léčiva. Pojištěnec má právo na bezplatné vydání zdravotního průkazu (Šubrt a kol., 2016)

3.4 Vyměřovací základ

Vyměřovacím základem pro zaměstnance je úhrn jeho příjmů ze závislé činnosti, který podléhá dani z příjmů fyzických osob. Minimální vyměřovací základ je minimální mzda. Výše minimální mzdy v roce 2015 je 9 200 Kč, ale pro následující rok 2016 je navýšena na částku 9 900 Kč. Přehled vývoje minimální mzdy je uveden v Tab. 3.1. Maximální vyměřovací základ je s účinností od 1. 1. 2015 zrušen.

Tab. 3.1 – Přehled vývoje minimální mzdy v letech 2010 – 2016

Rok	Výše minimální mzdy
2010	8 000 Kč
2011	8 000 Kč
2012	8 000 Kč
2013	8 000 Kč
2014	8 500 Kč
2015	9 200 Kč
2016	9 900 Kč

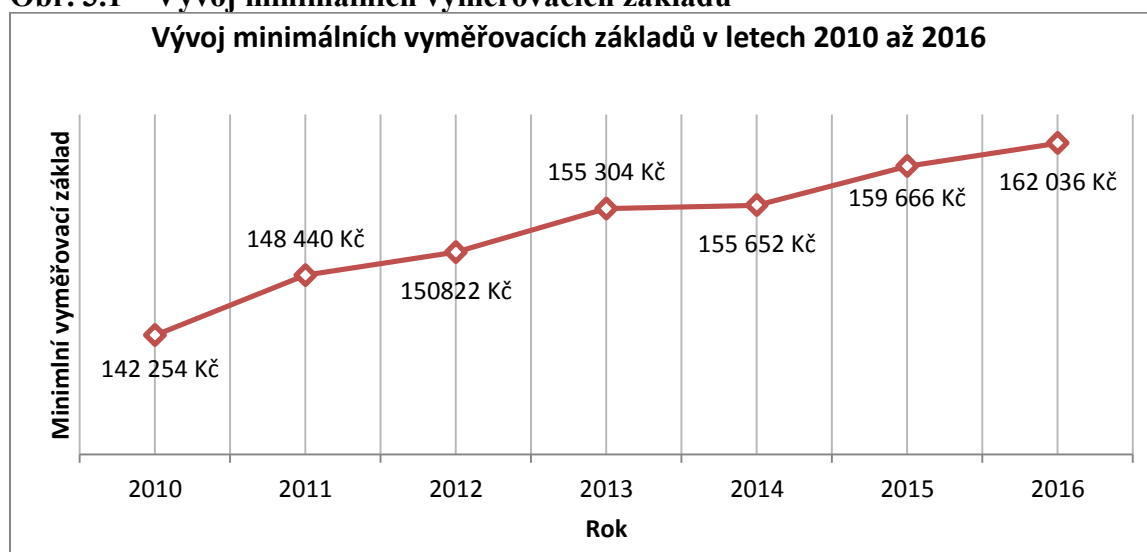
Zdroj: Šubrt a kol. (2016), vlastní zpracování

Do vyměřovacího základu se nezahrnuje:

- náhrada škody podle zákoníku práce,
- odstupné, odchodné a odbytné,
- věrnostní přídavek horníků,
- plnění v podobě starobního a invalidního důchodu,
- jednorázová sociální výpomoc (Červinka, 2015).

Vyměřovacím základem pro osoby samostatně výdělečně činné je 50 % základu daně. Minimální měsíční vyměřovací základ osoby samostatně výdělečně činné se odvozuje z poloviny průměrné měsíční mzdy za kalendářní rok, který o 2 roky předchází roku, pro který je vyměřovací základ stanoven (Červinka, 2015). Dle vyhlášky č. 208/2014 Sb., o výši všeobecného vyměřovacího základu za rok 2013, je pro rok 2015 výše minimálního vyměřovacího základu rovna částce 25 903 Kč a přepočítacího koeficientu 1,0273. Tedy průměrná měsíční mzda činí 26 611 Kč. Dle vyhlášky č. 244/2015 Sb., o výši všeobecného vyměřovacího základu za rok 2014, je pro rok 2016 výše minimálního vyměřovacího základu 26 357 Kč a přepočítacího koeficientu 1,0246. Průměrná měsíční mzda je pro rok 2016 stanovena ve výši 27 006 Kč. Minimální měsíční vyměřovací základ je ve výši 50 % průměrné mzdy - 13 305,50 Kč pro rok 2015 a 13 503 Kč pro rok 2016. Roční minimální vyměřovací základ je tedy 12násobek 50 % průměrné mzdy, který je pro rok 2015 ve výši 159 666 Kč a pro rok 2016 162 036 Kč. Přehled minimálních vyměřovacích základů lze vidět v Obr. 3.1.

Obr. 3.1 – Vývoj minimálních vyměřovacích základů

Zdroj: Vybíhal a kolektiv (2015), vlastní zpracování

Dle zákona č. 592 /1992 Sb., § 3c, je vyměřovacím základem, pro osoby za nichž je plátcem stát, částka 6 259 Kč.

Pro osoby bez zdanitelných příjmů je vyměřovacím základem minimální mzda, která činí 9 200 Kč pro rok 2015 a pro rok 2016 je navýšena na 9 900 Kč. (Vybíhal a kol., 2015).

Minimální vyměřovací základ neplatí pro:

- osoby, za které hradí pojistné stát,
- osoby, které jsou držiteli ZTP ne ZTP/P,
- osoby, které dosáhly věku pro nárok na starobní důchod,
- osoby, které celodenně pečují o dítě do 7 let věku nebo o 2 děti do věku 15 let,
- osoby, které vedle zaměstnání vykonávají výdělečnou činnost (Korečková a kol., 2015).

3.5 Rozhodné období

Dle zákona č. 592/1992 Sb., rozhodným obdobím, z něhož se zjišťuje vyměřovací základ, je kalendářní měsíc. Měsíční rozhodné období platí jak pro zaměstnavatele, zaměstnance tak i osoby bez zdanitelných příjmů. Pro osoby samostatně výdělečně činné je rozhodným obdobím kalendářní rok.

3.6 Pojistné na zdravotní pojištění

Výše pojistného činí 13,5 % z vyměřovacího základu za rozhodné období. V pracovněprávních vztazích odvádí zaměstnavatel na zdravotní pojištění 2/3 (9 %) pojistného a zaměstnanec 1/3 pojistného (4,5 %). Pojistné se zaokrouhluje na celé koruny nahoru.

Zaměstnavatel odvádí tu část pojistného, kterou je povinen platit za své zaměstnance, ale odvádí i tu část, kterou je povinen platit zaměstnanec. Pojistné je splatné do 20. dne následujícího kalendářního měsíce na účet příslušné zdravotní pojišťovny.

Zaměstnanci, kteří pracují na základě dohody o provedení práce, mají jiné podmínky pro odvod pojistného. Dohody o provedení práce nesmí přesáhnout rozsah 300 hodin za kalendářní rok. Z dohody se neodvádí pojistné na zdravotní pojištění v případě, že příjem

z této dohody nepřesáhl 10 000 Kč. Pokud příjem přesáhne 10 000 Kč za měsíc, je povinnost odvést z této částky pojistné.¹⁵

Dle zákona č. 592/1992 Sb., osoby samostatně výdělečně činné platí pojistné formou záloh a doplatku. Zálohy se platí za kalendářní měsíc a jejich splatnost je do 8 dne následujícího kalendářního měsíce na účet příslušné zdravotní pojišťovny. Zálohy se neplatí za měsíc, kdy byla osoba samostatně výdělečně činná uznána práce neschopnou. Zálohy se vypočítají jako součin 50 % průměrné mzdy a sazby 13,5 %. Výše minimální měsíční zálohy činí 1 797 Kč pro rok 2015 a 1823 Kč pro rok 2016.

Pro osoby, za které je plátcem zdravotního pojištění stát, musí stát pojistné platit měsíčně a to ve výši 845 Kč. V roce 2016 je pro státní pojištěnce měsíční pojistné ve výši 870 Kč.¹⁶ Pojistné je splatné do 25. dne měsíce předcházejícího kalendářnímu měsíci, za který se platí, a to na účet příslušné zdravotní pojišťovny (Vybíhal a kol., 2015).

Při placení pojistného může na konci roku vzniknout přeplatek na pojistném. Takový přeplatek vzniká nejčastěji z důvodu odvodu nesprávné výše pojistného, při překročení maximálního vyměřovacího základu anebo při porovnání zaplacených záloh osobou samostatně výdělečně činnou a výši pojistného za rozhodné období (Červinka, 2015). Dle zákona č. 592/1992 Sb., § 14, je příslušná zdravotní pojišťovna povinna vrátit přeplatek do jednoho měsíce, kdy tento přeplatek zjistila.

3.6.1 Způsoby placení

Pojistné se platí v české měně a to buď bezhotovostním převodem na účet příslušné zdravotní pojišťovny, nebo placením v hotovosti zaměstnanci příslušné zdravotní pojišťovny anebo prostřednictvím poštovní poukázky.

Za den platby se považuje den, kdy bylo pojistné připsáno na účet příslušné zdravotní pojišťovny nebo den přijetí hotovosti (Korečková a kol., 2015).

3.7 Pokuty, penále a přirážky k pojistnému

Dle zákona č. 592/1992 Sb., § 26, lze pokutu uložit až do výše 50 000 Kč za jednotlivé porušení povinností, které udává zákon č. 48/1997 Sb. Korečková a kol. (2015, s. 266) uvádí že: „*Za nesplnění oznamovací povinnosti může být zaměstnavateli uložena pokuta až do výše*

¹⁵ FINANCE CZ. *Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr* [online]. [26. 1. 2016]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/dane-a-mzda/mzda/vse-o-mzdach/dohody/>

¹⁶ FINANCE. CZ. *Zdravotní pojištění v roce 2016 v jedenácti číslech* [online]. [26. 1. 2016]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/457904-zdravotni-pojisteni-v-roce-2016-v-jedenacti-cislech/>

200 000 Kč a při opakovaném nesplnění oznamovací povinnosti dokonce do výše dvojnásobku uložené pokuty“. Pokuta je příjmem příslušné zdravotní pojišťovny.

V případě nezaplacení pojistného ve správné výši a včas, může příslušná zdravotní pojišťovna udělit penále ve výši 0,05 % z dlužné částky za každý den prodlení (Vybíhal a kol., 2015).

Dle zákona č. 48/1997 Sb., § 45, může zdravotní pojišťovna vyměřit zaměstnavateli přirážku k pojistnému, a to z důvodu opakovaných pracovních úrazů nebo nemocí z povolání ze stejné příčiny v uplynulém kalendářním roce. Přirážku k pojistnému lze stanovit až do výše 5 % z podílu na zaměstnavatelem hrazeném pojistném všech zaměstnanců.

Pořadí plateb

V případě, že pojištěnec má vůči příslušné zdravotní pojišťovně více splatných závazků, tak pořadí plateb je následovné:

- pokuty,
- přirážky k pojistnému,
- nejstarší nedoplatky pojistného,
- běžné platby pojistného,
- penále (Korečková a kol., 2015).

4 POROVNÁNÍ ODVODŮ V PRAKTICKÝCH PŘÍKLADECH

Cílem následující kapitoly je aplikace teoretických poznatků z předešlých kapitol. V této kapitole bude využita komparace odvodů osob samostatně výdělečně činných, zaměstnavatelů a zaměstnanců v rámci sociálního a zdravotního pojištění České republiky.

4.1 Praktický příklad č. 1

Pan Šťastný zahájil své živnostenské podnikání v roce 2014. Otevřel si vlastní pekárnu. Pekařství patří dle živnostenského zákona do živností řemeslných. Podnikatel má možnost uplatnit si buď skutečné výdaje, nebo výdaje procentem z příjmů. Tato živnost je jediným zdrojem příjmů, tudíž se jedná o hlavní činnost.

Podnikatel v roce 2015 platil zálohy v minimální výši. Celkem odvedl na zálohách na sociální pojištění 23 316 Kč a na zdravotním pojištění 21 564 Kč.

Pan Šťastný je zdravotně pojištěn u Všeobecné zdravotní pojišťovny.

4.1.1 Uplatnění skutečných výdajů

Výdaje, které pan Šťastný v roce 2015 evidoval, byly všechny zahrnuty do výdajů na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů. Přehled příjmů a výdajů za rok 2015 lze vidět v Tab. 4.1.

Tab. 4.1 – Přehled příjmů a výdajů za rok 2015

Kalendářní měsíc	Příjmy	Výdaje	Disponibilní zisk
Leden	98 563,00 Kč	56 895,00 Kč	41 668,00 Kč
Únor	90 237,00 Kč	46 987,00 Kč	43 250,00 Kč
Březen	85 466,00 Kč	43 698,00 Kč	41 768,00 Kč
Duben	87 127,00 Kč	44 569,00 Kč	42 558,00 Kč
Květen	96 588,00 Kč	51 497,00 Kč	45 091,00 Kč
Červen	89 763,00 Kč	47 328,00 Kč	42 435,00 Kč
Červenec	92 665,00 Kč	51 626,00 Kč	41 039,00 Kč
Srpen	89 563,00 Kč	49 803,00 Kč	39 760,00 Kč
Září	91 024,00 Kč	49 668,00 Kč	41 356,00 Kč
Říjen	90 898,00 Kč	48 545,00 Kč	42 353,00 Kč
Listopad	93 333,00 Kč	50 026,00 Kč	43 307,00 Kč
Prosinec	88 346,00 Kč	43 679,00 Kč	44 667,00 Kč
CELKEM	1 093 573,00 Kč	584 321,00 Kč	509 252,00 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

V roce 2015 hrubé příjmy činily 1 093 573 Kč. Výše výdajů, které byly všechny daňově uznatelné, činily v roce 2015 584 321 Kč. Rozdíl příjmů a výdajů, který představuje disponibilní zisk, byl 509 252 Kč.

Sociální pojištění 2015 a zálohy na sociální pojištění pro rok 2016

Pan Šťastný platil v roce 2015 měsíční zálohy ve výši 1 943 Kč. Výše pojistného na sociální pojištění je dána vztahem (4.1),

$$PSP = 0,5 \cdot DZ \cdot PSSP, \quad (4.1)$$

kde PSP je pojistné na sociální pojištění, DZ je disponibilní zisk a $PSSP$ je procentní sazba sociálního pojištěním, která je 29,2 %.

$$PSP = 0,5 \cdot 509\,252 \cdot 0,292 = 74\,350,792 \cong 74\,351 \text{ Kč}$$

Z výpočtu vyplývá, že pojistné na sociální pojištění pro rok 2015 je vypočteno na 74 351 Kč.

Pro zjištění správné výše, kterou musí pan Šťastný zaplatit, bude muset od zjištěné výše pojistného za rok 2015 odečíst sumu záloh, které v tomto roce zaplatil. Výše pojistného, které podnikatel musí zaplatit je dána vztahem (4.2),

$$SVP = PSP - ZZá, \quad (4.2)$$

kde SVP je skutečná výše pojistného na sociální pojištění, PSP je pojistné na sociální pojištění a $ZZá$ je suma zaplacených záloh.

$$SVP = 74\,351 - 23\,316 = 51\,035 \text{ Kč}$$

Podnikatel je povinen zaplatit okresní správě sociální zabezpečení doplatek na pojistném na sociální pojištění a to ve výši 51 035 Kč.

Pan Šťastný jako osoba samostatně výdělečně činná má povinnost platit zálohy na sociální pojištění. Výše zálohy na sociální pojištění je dána vztahem (4.3),

$$ZSP = \frac{PSP}{PM}, \quad (4.3)$$

kde ZSP je zálohy na sociální pojištění a PSP je pojistné na sociální pojištění a PM je počet měsíců podnikání.

$$ZSP = \frac{74\,351}{12} = 6\,195,91667 \cong 6\,196 \text{ Kč}$$

Výše záloh pro následující rok je ve výši 6 196 Kč. Tuto částku, v roce 2016, je povinen pan Šťastný platit příslušné okresní správě sociální zabezpečení měsíčně.

Zdravotní pojištění 2015 a zálohy na zdravotní pojištění 2016

Pan Šťastný platil v roce 2015 minimální měsíční zálohy na zdravotní pojištění 1 797 Kč. Celková výše záloh byla 21 564 Kč. Výše pojistného na zdravotní pojištění je dána následujícím vztahem (4.4),

$$PZP = 0,5 \cdot DZ \cdot PSZP, \quad (4.4)$$

kde PZP je pojistné na zdravotní pojištění, DZ je disponibilní zisk a $PSZP$ je procentní sazba na zdravotní pojištění, která je ve výši 13,5 %

$$PZP = 0,5 \cdot 509\,252 \cdot 0,135 = 34\,374,51 \cong 34\,375 \text{ Kč}$$

Výše zdravotního pojištění pro rok 2015 je ve výši 34 375 Kč.

Jako to bylo u sociálního pojištění, je nutné pro stanovení výše pojistného na zdravotní pojištění, kterou je osoba samostatně výdělečně činná povinna zaplatit, odečíst od vypočteného pojistného částku, která odpovídá sumě zaplacených záloh. Toto je dáno vztahem (4.5),

$$SVP = PZP - ZZá, \quad (4.5)$$

kde SVP je skutečná výše pojistného na zdravotní pojištění, PZP je pojistné na zdravotní pojištění a $ZZá$ jsou zaplacené zálohy.

$$SVP = 34\,375 - 21\,564 = 12\,811 \text{ Kč}$$

Odečtením zaplacených záloh od pojistného na zdravotní pojištění, byl zjištěn doplatek. Výše doplatku činí 12 811 Kč. Tuto částku musí pan Šťastný zaplatit, buď bankovním převodem nebo hotově, Všeobecné zdravotní pojišťovně.

Stejně jako u sociálního pojištění, je osoba samostatně výdělečně činná povinna platit zálohy na zdravotní pojištění. Výši záloh vypočítáme následujícím vztahem (4.6),

$$ZZP = \frac{PZP}{PM}, \quad (4.6)$$

kde ZZP je záloha na zdravotní pojištění, PZP je pojistné na zdravotní pojištění a PM je počet měsíců, ve kterých pan Šťastný uskutečňoval podnikatelskou činnost.

$$ZZP = \frac{34\,375}{12} = 2\,864,583333 \cong 2\,865 \text{ Kč}$$

Pan Šťastný bude v roce 2016 platit měsíční zálohy. Výše těchto záloh byla vypočtena na 2 865 Kč. Zálohy bude odvádět na účet zdravotní pojišťovny, u které je v roce 2016 zdravotně pojištěn.

4.1.2 Uplatnění paušálních výdajů

Jak již bylo zmíněno dříve, pan Šťastný provozuje řemeslnou živnost. Dle zákona o daních z příjmů si může do výdajů uplatnit až 80 % příjmů. Avšak maximální částka, kterou si tak může uplatnit je maximálně 1 600 000 Kč.

Přehled příjmů a paušálních výdajů lze vidět v Tab. 4.2.

Tab. 4.2 – Přehled příjmů a paušálních výdajů za rok 2015

Kalendářní měsíc	Příjmy	Paušální výdaje v %	Paušální výdaje ve skutečné výši	Disponibilní zisk
Leden	98 563,00 Kč	80 %	78 850,40 Kč	19 712,60 Kč
Únor	90 237,00 Kč	80 %	72 189,60 Kč	18 047,40 Kč
Březen	85 466,00 Kč	80 %	68 372,80 Kč	17 093,20 Kč
Duben	87 127,00 Kč	80 %	69 701,60 Kč	17 425,40 Kč
Květen	96 588,00 Kč	80 %	77 270,40 Kč	19 317,60 Kč
Červen	89 763,00 Kč	80 %	71 810,40 Kč	17 952,60 Kč
Červenec	92 665,00 Kč	80 %	74 132,00 Kč	18 533,00 Kč
Srpen	89 563,00 Kč	80 %	71 650,40 Kč	17 912,60 Kč
Září	91 024,00 Kč	80 %	72 819,20 Kč	18 204,80 Kč
Říjen	90 898,00 Kč	80 %	72 718,40 Kč	18 179,60 Kč
Listopad	93 333,00 Kč	80 %	74 666,40 Kč	18 666,60 Kč
Prosinec	88 346,00 Kč	80 %	70 676,80 Kč	17 669,20 Kč
CELKEM	1 093 573,00 Kč	-	874 858,40 Kč	218 714,60 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Hrubě příjmy činili 1 093 573 Kč. Po uplatnění 80 % paušálních výdajů, si může odečíst od příjmů až 874 858,40 Kč. Poté jeho čistý zisk je 218 714,60 Kč.

Sociální pojištění 2015 a zálohy na sociální pojištění 2016

Pan Šťastný platil v roce 2015 zálohy. Celková výše byla 23 316 Kč. Výpočet pojistného na sociální pojištění je následující, dle rovnice (4.1),

$$PSP = 0,5 \cdot 218\,714,60 \cdot 0,292 = 31\,932,3316 \cong 31\,933 \text{ Kč}$$

Výše pojistného na sociální pojištění, při uplatnění paušálních výdajů, je 31 933 Kč.

Jako i v předešlém příkladu, musí pan Šťastný, pro zjištění doplatku nebo přeplatku na pojistném, odečíst sumu zaplacených záloh od vypočteného pojistného na sociální pojištění. Je to dáno vztahem dle rovnice 4.2:

$$SVP = 31\,933 - 23\,316 = 8\,617 \text{ Kč}$$

Vypočtenou částku, 8 617 Kč, bude podnikatel povinen doplatit příslušné okresní správě sociálního zabezpečení.

Výše měsíčních záloh na sociální pojištění se vypočte dle rovnice (4.3),

$$ZSP = \frac{31\,933}{12} = 2\,661,083333 \cong 2662 \text{ Kč}$$

Pan Šťastný, v roce 2016, je povinen odvádět měsíční zálohy ve vypočtené výši 2 662 Kč na účet příslušné okresní správy sociálního zabezpečení.

Zdravotní pojištění 2015 a zálohy na zdravotní pojištění 2016

Podnikatel pan Šťastný zaplatil celkově 21 564 Kč na zálohách na zdravotní pojištění. Výše zdravotního pojištění se vypočte vztahem (4.4),

$$PZP = 0,5 \cdot 218\,714,60 \cdot 0,135 = 14\,763,2355 \cong 14\,764 \text{ Kč}$$

Výše zdravotní pojištění za rok 2015 je ve výši 14 764 Kč.

Po odečtení zaplacených záloh od vypočtené výše pojistného se zjistí výše pojistného, které je povinen pan Šťastný zaplatit. Tuto výši zjistíme následujícím vztahem (4.5),

$$SVP = 14\,764 - 21\,564 = -6\,800 \text{ Kč}$$

Jelikož výše zaplacených záloh převyšuje vypočtenou výši pojistného, vzniká panu Šťastnému přeplatek na zdravotním pojištění. Tento přeplatek mu vyplátí zdravotní pojišťovna, u které byl v roce 2015 zdravotně pojištěn, tedy Všeobecná zdravotní pojišťovna.

Zálohy pro rok 2016 se vypočítají následovně, dle rovnice (4.6),

$$ZZP = \frac{14\,764}{12} = 1\,230,333333 \cong 1231 \text{ Kč}$$

Zálohy na zdravotní pojištění na rok 2016 jsou vypočteny ve výši 1 231 Kč. Tyto zálohy jsou nižší než stanovená výše minimální zálohy pro tento rok. Pan Šťastný bude tedy platit 1 823 Kč měsíčně.

4.1.3 Porovnání odvodů při uplatnění skutečných a paušálních výdajů

Při porovnání předešlých dvou způsobu uplatnění výdajů je jednoznačné, že pro pana Šťastného je výhodnější využití paušálních výdajů. Porovnání odvodů lze vidět v Tab. 4.3.

Tab. 4. 3 – Porovnání odvodů na sociální a zdravotní pojištění

	Sociální pojištění	Zálohy na sociální pojištění	Zdravotní pojištění	Zálohy na zdravotní pojištění
Skutečné výdaje	51 035 Kč	6 196 Kč	12 811 Kč	2 865 Kč
Paušální výdaje	8 671 Kč	2 662 Kč	-	1 823 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Při skutečných výdajích by pan Šťastný zaplatil 51 035 Kč a při uplatnění paušální výdajů 8 671 Kč, což znamená, že využitím paušální výdajů podnikatel ušetří až 42 364 Kč na pojistném na sociální pojištění. Zálohy za rok 2016 by se mu snížilo o 3 534 Kč, z částky 6 196 Kč na částku 2 662 Kč. Co se týče zdravotního pojištění, v případě paušálních výdajů, by pan Šťastný za rok 2015 neplatil zdravotní pojištění a vznikl by mu přeplatek ve výši 6 800 Kč. Na zálohách na zdravotní pojištění by pan Šťastný ušetřil 1042 Kč. Při uplatnění skutečných výdajů by platil na zálohách měsíčně 2 865 Kč, ale při uplatnění paušálních výdajů by platil jen minimální výši, což je 1823 Kč.

4.2 Praktický příklad č. 2

Slečna Nováková (24 let) je studentka vysoké školy. Při studiu poskytuje kosmetické služby. Podnikatelskou činnost zahájila v roce 2015.

Od června 2015 se rozhodla účastnit nemocenského pojištění.

Slečna Nováková je zdravotně pojištěna u Zdravotní pojišťovny Ministerstva vnitra.

Přehled jejích příjmů a výdajů za kalendářní rok 2015 plynoucích z provozování kosmetických služeb lze vidět v Tab. 4.4.

Tab. 4.4 – Přehled příjmů a výdajů za rok 2015

Kalendářní měsíc	Příjmy	Výdaje	Disponibilní zisk
Leden	35 843,00 Kč	21 172,00 Kč	14 671,00 Kč
Únor	33 800,00 Kč	20 593,00 Kč	13 207,00 Kč
Březen	36 452,00 Kč	23 845,00 Kč	12 607,00 Kč
Duben	35 111,00 Kč	21 246,00 Kč	13 865,00 Kč
Květen	37 713,00 Kč	24 968,00 Kč	12 745,00 Kč
Červen	35 650,00 Kč	22 373,00 Kč	13 277,00 Kč
Červenec	38 350,00 Kč	26 875,00 Kč	11 475,00 Kč
Srpen	37 901,00 Kč	24 990,00 Kč	12 911,00 Kč
Září	36 122,00 Kč	23 676,00 Kč	12 446,00 Kč
Říjen	40 050,00 Kč	25 077,00 Kč	14 973,00 Kč
Listopad	38 740,00 Kč	25 843,00 Kč	12 897,00 Kč
Prosinec	35 856,00 Kč	22 315,00 Kč	13 541,00 Kč
CELKEM	441 588,00 Kč	282 973,00 Kč	158 615,00 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Hrubé příjmy v roce 2015 činily 441 588 Kč. Výdaje na dosažení, udržení a zajištění zdanitelných příjmů byly ve výši 282 973 Kč. Po odečtení výdajů od příjmů se zjistí čistý zisk, který činil 158 615 Kč.

4.2.1 Sociální pojištění 2015 zálohy na sociální pojištění 2016

Pojistné na sociální pojištění vypočteme vztahem (4.1). Tento vztah je následující:

$$PSP = 0,5 \cdot 158\,615 \cdot 0,292 = 23\,157,79 \cong 23\,158 \text{ Kč}$$

Na základě výše příjmů a výdajů bylo zjištěno pojistné na sociální pojištění za rok 2015 ve výši 23 158 Kč.

Jelikož slečna Nováková zahájila podnikatelskou činnost v roce 2015, neplatila zálohy na sociální pojištění. Tudíž částku, kterou musí slečna Nováková zaplatit, odpovídá vypočtené částce pojistného, 23 158 Kč.

Jako osoba samostatně výdělečně činná, vykonávající vedlejší činnost, musí platit zálohy na sociální pojištění jen v případě, že disponibilní zisk překročí rozhodnou částku. Rozhodná částka pro rok 2015 byla 63 865 Kč.

Výše záloh se vypočítá vztahem (4.3),

$$ZSP = \frac{23\,158}{12} = 1\,929,833333 \cong 1\,930 \text{ Kč}$$

Výše záloh na sociální pojištění pro rok 2016 byla vypočtena na 1 930 Kč. Tuto částku bude slečna Nováková povinna odvádět každý měsíc na účet místně příslušné okresní zpráve sociálního zabezpečení.

4.2.2 Zdravotní pojištění 2015 a zálohy na zdravotní pojištění 2016

Pojistné na zdravotní pojištění vypočteme vztahem (4.4),

$$PZP = 0,5 \cdot 158\,615 \cdot 0,135 = 10\,706,5125 \cong 10\,707 \text{ Kč}$$

Slečna Nováková zahájila podnikatelskou až v roce 2015, tudíž neplatila zálohy na zdravotní pojištění. Vypočtené pojistné je tedy částka, kterou musí doplatit zdravotní pojišťovně, u které byla v roce 2015 zdravotně pojištěna.

Výši zálohy na zdravotní pojištění je dána vztahem v rovnici 4.6:

$$ZZP = \frac{10\,707}{12} = 892,25 = 893 \text{ Kč}$$

Výše záloh na zdravotní pojištění pro rok 2016 je ve výši 893 Kč.

4.2.3 Nemocenské pojištění

Slečna Nováková se rozhodla od června 2015 účastnit nemocenského pojištění. Sazba nemocenského pojištění je 2,3 % z vyměřovacího základu, který představuje disponibilní zisk. Přehled vypočtených plateb na nemocenské pojištění lze vidět v Tab. 4.5.

Tab. 4.5 – Nemocenské pojištění pro jednotlivé kalendářní měsíce.

Kalendářní měsíc	Nemocenské pojištění
Červen	306 Kč
Červenec	264 Kč
Srpen	297 Kč
Září	287 Kč
Říjen	345 Kč
Listopad	297Kč
Prosinec	312 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Slečna Nováková bude ty to částky platit nejpozději do 20. dne následujícího kalendářního měsíce. Pokud zaplatí po lhůtě splatnosti nebo ve špatné výši, nemocenské pojištění zaniká. Vypočtené částky představují přímo pojistné na nemocenské pojištění.

4.3 Praktický příklad č. 3

Pan Novotný v roce 2015 zahájil podnikatelskou činnost. Začal poskytovat fotografické služby. Hlavním zdrojem příjmů jsou ale příjmy ze závislé činnosti. Jedná se tedy o vedlejší činnost.

Pan Novotný je pojištěn u České průmyslové zdravotní pojišťovny.

Přehled jeho příjmů a výdajů plynoucích z poskytování fotografických služeb lze vidět v Tab. 4.6.

Tab. 4.6 – Přehled příjmů a výdajů za rok 2015

Kalendářní měsíc	Příjmy	Výdaje	Disponibilní zisk
Leden	6 556,00 Kč	4 321,00 Kč	2 235,00 Kč
Únor	7 236,00 Kč	5 006,00 Kč	2 230,00 Kč
Březen	6 903,00 Kč	4 561,00 Kč	2 342,00 Kč
Duben	6 005,00 Kč	4 109,00 Kč	1 896,00 Kč
Květen	7 492,00 Kč	5 125,00 Kč	2 367,00 Kč
Červen	6 525,00 Kč	4 964,00 Kč	1 561,00 Kč
Červenec	6 694,00 Kč	4 212,00 Kč	2 482,00 Kč
Srpen	7 002,00 Kč	5 015,00 Kč	1 987,00 Kč
Září	6 752,00 Kč	4 887,00 Kč	1 865,00 Kč
Říjen	6 413,00 Kč	4 016,00 Kč	2 397,00 Kč
Listopad	5 999,00 Kč	3 875,00 Kč	2 124,00 Kč
Prosinec	6 823,00 Kč	4 397,00 Kč	2 426,00 Kč
CELKEM	80 400,00 Kč	54 488,00 Kč	25 912,00 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Hrubé příjmy v roce 2015 činily 80 400 Kč a výdaje, které byly všechny daňově uznatelné, byly ve výši 54 488 Kč. Rozdíl příjmů a výdajů plynoucích z provozování podnikatelské činnosti činil 25 912 Kč.

4.3.1 Sociální pojištění 2015 a zálohy na sociální pojištění 2016

Pojistné na sociální pojištění se vypočítá dle vztahu (4.1),

$$PSP = 0,5 \cdot 25\,912 \cdot 0,292 = 3\,783,152 \cong 3\,784 \text{ Kč}$$

Výše pojistného na sociální pojištění, kterou by musel pan Novotný uhradit příslušně okresní správě sociálního zabezpečení, je 3 784 Kč. Ale z důvodu toho, že disponibilní zisk nepřekročil rozhodnou částku, nemusí pan Novotný platit pojistné za rok 2015.

Jelikož výše disponibilního zisku nepřesáhla rozhodnou částku pro placení záloh na sociální pojištění, není pan Novotný povinen platit v roce 2016 zálohy na sociální pojištění. Rozhodná částka pro rok 2015 byla 63 865 Kč.

4.3.2 Zdravotní pojištění 2015 a zálohy na zdravotní pojištění 2016

Pojistné na zdravotní pojištění je dáno vztahem (4.4),

$$PZP = 0,5 \cdot 25\,912 \cdot 0,135 = 1\,749,06 \cong 1\,750 \text{ Kč}$$

Pan Novotný je povinen zaplatit doplatek na zdravotní pojištění ve výši 1 750 Kč a to příslušné zdravotní pojišťovně, u které byl v roce 2015 zdravotně pojištěn.

Podnikatel nemá povinnost platit v roce 2016 zálohy na zdravotní pojištění, protože tyto zálohy jsou odváděny již z pracovněprávního vztahu.

4.4 Praktický příklad č. 4

Paní Malá provozuje vlastní kadeřnictví. Od července roku 2015 ji vznikl nárok na starobní důchod. Jako osoba samostatně výdělečně činná musí přechod z hlavní činnosti na vedlejší, oznámit příslušné okresní správě sociálního zabezpečení.

Paní Malá je v roce 2015 i 2016 zdravotně pojištěna u České průmyslové zdravotní pojišťovny.

Paní Malé byly vypočteny zálohy, na rok 2015, ve výši 1 825 Kč na sociální pojištění a 843 Kč na zdravotní pojištění. Výši placených záloh na rok 2015, jak u sociálního i zdravotního pojištění, lze vidět v Tab. 4.7.

Tab. 4.7 – Přehled placených záloh za rok 2015

Kalendářní měsíc	Záloha na sociální pojištění	Záloha na zdravotní pojištění
Leden	1 943,00 Kč	1 797,00 Kč
Únor	1 943,00 Kč	1 797,00 Kč
Březen	1 943,00 Kč	1 797,00 Kč
Duben	1 943,00 Kč	1 797,00 Kč
Květen	1 943,00 Kč	1 797,00 Kč
Červen	1 943,00 Kč	1 797,00 Kč
Červenec	1 825,00 Kč	843,00 Kč
Srpen	1 825,00 Kč	843,00 Kč
Září	1 825,00 Kč	843,00 Kč
Říjen	1 825,00 Kč	843,00 Kč
Listopad	1 825,00 Kč	843,00 Kč
Prosinec	1 825,00 Kč	843,00 Kč
CELKEM	22 608,00 Kč	15 840,00 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

První šest kalendářních měsíců v roce 2015 musí paní Malá platit minimální stanovenou výši jak u sociálního tak i u zdravotního pojištění. Protože z pohledu sociálního

pojištění se jedná o osobu vykonávající hlavní činnost, pro kterou platí placení minimální záloh.

Od 1. července 2015 paní Malé vznikl nárok na starobní důchod. Z pohledu sociálního pojištění se z její činnosti tedy stává činnost vedlejší, tudíž neplatí pro ni stanovená minimální výše záloh a od toho měsíce platila zálohy ve výši, která jí byla vypočtena, teda 1825 Kč. Z pohledu zdravotního pojištění pro paní Malou také neplatí stanovená minimální výše záloh, protože dosáhla věku na starobní důchod. Tudíž od července platila zálohy ve výši 843 Kč

Celková suma zaplacených záloh za rok na sociální pojištění byla 22 608 Kč a na zdravotní pojištění ve výši 15 840 Kč.

Přehled příjmů a výdajů, kterých paní Malá dosáhla v roce 2015 lze vidět v Tab. 4.8.

Tab. 4.8 – Přehled příjmů a výdajů z podnikatelské činnosti za rok 2015

Kalendářní měsíc	Příjmy	Výdaje	Disponibilní zisk
Leden	30 301,00 Kč	12 569,00 Kč	17 732,00 Kč
Únor	28 965,00 Kč	11 302,00 Kč	17 663,00 Kč
Březen	29 908,00 Kč	12 001,00 Kč	17 907,00 Kč
Duben	31 258,00 Kč	13 605,00 Kč	17 653,00 Kč
Květen	30 964,00 Kč	12 987,00 Kč	17 977,00 Kč
Červen	34 695,00 Kč	15 234,00 Kč	19 461,00 Kč
Červenec	35 024,00 Kč	15 476,00 Kč	19 548,00 Kč
Srpen	33 699,00 Kč	14 831,00 Kč	18 868,00 Kč
Září	31 468,00 Kč	13 420,00 Kč	18 048,00 Kč
Říjen	29 989,00 Kč	12 973,00 Kč	17 016,00 Kč
Listopad	30 209,00 Kč	13 356,00 Kč	16 853,00 Kč
Prosinec	32 639,00 Kč	14 658,00 Kč	17 981,00 Kč
CELKEM	379 119,00 Kč	162 412,00 Kč	216 707,00 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Hrubé příjmy paní Malé v roce 2015 činily 379 119 Kč a výdaje vynaložené na dosažení, udržení a zajištění zdanitelných příjmů byly ve výši 162 412 Kč. Disponibilní zisk za rok 2015 činil 216 707 Kč.

4.4.1 Sociální pojištění za rok 2015 a zálohy na sociální pojištění 2016

Výši pojistného na sociální pojištění vypočítáme vztahem (4.1),

$$PSP = 0,5 \cdot 216\,707 \cdot 0,292 = 31\,639,222 \cong 31\,640 \text{ Kč}$$

Pojistné na sociální pojištění za rok 2015 bylo vypočteno ve výši 31 640 Kč.

Pro zjištění skutečné výše, kterou musí paní Malá zaplatit, musí od vypočtené výše pojistného odečíst sumu zaplacených záloh. Toto je dáno vztahem (4.2),

$$SVP = 31\,640 - 22\,608 = 9\,032 \text{ Kč}$$

Paní Malá je povinna zaplatit 9 032 Kč pojistného na sociální pojištění a to příslušné okresní správě sociálního zabezpečení.

Výši záloh na sociální pojištění pro rok 2016 je dána vztahem (4.3),

$$ZSP = \frac{31\,640}{12} = 2\,636,666667 \cong 2\,637 \text{ Kč}$$

Zálohy na sociální pojištění pro rok 2016 bude paní Malá platit ve výši 2 637 Kč.

4.4.2 Zdravotní pojištění 2015 a zálohy zdravotní pojištění 2016

Výši pojistného na zdravotní pojištění vypočítáme vztahem (4.4),

$$PZP = 0,5 \cdot 216\,707 \cdot 0,135 = 14\,627,7225 \cong 14\,628 \text{ Kč}$$

Pojistné na zdravotní pojištění pro rok 2015 je ve výši 14 628 Kč. Skutečnou výši pojistného na zdravotní pojištění, kterou musí paní Malá zaplatit, se vypočte vztahem (4.5),

$$SVP = 14\,628 - 15\,840 = -1\,212 \text{ Kč}$$

Paní Malá byla za rok 2015 na zdravotním pojištění zjištěn přeplatek ve výši 1 212 Kč. Tuto částku jí zaplatí zdravotní pojišťovna, u které byla v roce 2015 pojištěna, tedy Česká průmyslová zdravotní pojišťovna

Výši záloh na rok 2016 na zdravotní pojištění lze zjistit vztahem (4.6),

$$ZZP = \frac{14\,628}{12} = 1\,219 \text{ Kč}$$

Paní Malá bude v roce 2016 platit zálohy na zdravotní pojištění ve výši 1 219 Kč na účet zdravotní pojišťovně, u které v roce 2016 je pojištěna.

4.5 Praktický příklad č. 5

Předpokládejme, že slečna Nováková (z praktického příkladu č. 2) není osoba samostatně výdělečně činná, ale zdrojem jejích příjmů je závislá činnost na základě pracovněprávního vztahu. Její roční hrubá mzda je shodná s disponibilním ziskem, kdyby vykonávala samostatnou činnost, tedy 158 615 Kč. Disponibilní zisky za jednotlivé kalendářní měsíce tedy odpovídají měsíčním hrubým mzdám za příslušné kalendářní měsíce. Pro připomenutí přehled měsíčních hrubých mezd se nachází v Tab. 4.9.

Slečna Nováková je zdravotně pojištěna u zdravotní pojišťovny Ministerstva vnitra. Jako zaměstnankyně neodvádí zálohy na pojistném na sociální pojištění a na zdravotní pojištění, nýbrž platí přímo pojistné.

Sociální pojištění v pracovněprávním vztahu se skládá ze dvou částí, a to z částí, kterou platí zaměstnavatel za své zaměstnance ve výši 25 % z hrubé mzdy zaměstnance a z částí, kterou za sebe hradí sám zaměstnanec ve výši 9 % ze své hrubé mzdy. U zdravotního pojištění je to obdobné, pouze se liší jednotlivé sazby pojistného. Zaměstnavatel odvádí za zaměstnance zdravotní pojištění ve výši 6,5 % z hrubé mzdy a zaměstnanec za sebe odvádí na zdravotní pojištění 4,5 % z hrubé mzdy. Vypočtené pojistné se zaokrouhluje na celé Kč nahoru.

4.5.1 Sociální pojištění hrazené zaměstnavatel a zaměstnancem

Sociální pojištění, které bude hradit zaměstnavatel za slečnu Novákovou, je dáno vztahem (4.7):

$$SPZam - tel = MHM \cdot SSPZam - tel, \quad (4.7)$$

kde $SPZam - tel$ je pojistné na sociální pojištění, které hradí zaměstnavatel, MHM je měsíční hrubá mzda a $SSPZam - tel$ je sazba pojistného na sociální pojištění, které hradí zaměstnavatel ve výši 25 %

Výši pojistného na sociální pojištění, které hradí zaměstnanec, z hrubé mzdy se vypočte vztahem (4.8),

$$SPZam - nec = MHM \cdot SSPZam - nec, \quad (4.8)$$

kde $SPZam - nec$ je pojistné na sociální pojištění, které hradí zaměstnanec sám za sebe, MHM je měsíční hrubá mzda a $SSPZam - nec$ je sazba pojistného na sociální pojištění, kterou hradí zaměstnanec a to ve výši 6,5 %.

Vypočtené pojistné na sociální pojištění za jednotlivé kalendářní měsíce se nachází Tab. 4.9.

Tab. 4.9 – Vypočtené pojistné na sociální pojištění

Kalendářní měsíc	Měsíční hrubá mzda	Sociální pojištění hrazené zaměstnavatel – dáno vztahem (4.7)	Sociální pojištění hrazené zaměstnancem – dáno vztahem (4.8)
Leden	14 671,00 Kč	3 667,75 Kč	953,62 Kč
Únor	13 207,00 Kč	3 301,75 Kč	858,46 Kč
Březen	12 607,00 Kč	3 151,75 Kč	819,46 Kč
Duben	13 865,00 Kč	3 466,25 Kč	901,23 Kč
Květen	12 745,00 Kč	3 186,25 Kč	828,43 Kč
Červen	11 648,00 Kč	2 912,00 Kč	757,12 Kč
Červenec	14 128,00 Kč	3 532,00 Kč	918,32 Kč
Srpen	12 911,00 Kč	3 227,75 Kč	839,22 Kč
Září	12 424,00 Kč	3 106,00 Kč	807,56 Kč
Říjen	14 929,00 Kč	3 732,25 Kč	970,39 Kč
Listopad	12 882,00 Kč	3 220,50 Kč	837,33 Kč
Prosinec	12 598,00 Kč	3 149,50 Kč	818,87 Kč
CELKEM	158 615,00 Kč	39 653,75 Kč	10 309,98 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Jak bylo napsáno výše, pojistné na sociální pojištění se zaokrouhluje na celé Kč nahoru. V případě zaměstnavatele, pojistné bylo vypočteno ve výši 39 654 Kč. Tuto částku musí zaplatit za svou zaměstnankyni slečnu Novákovou zaměstnavatel. Zaměstnankyně za sebe uhradí pojistné na sociální pojištění ve výši 10 310 Kč. Celková částka pojistného na sociální pojištění, z tohoto pracovněprávního vztahu, činí 49 964 Kč. Pojistné na sociální pojištění za jednotlivé kalendářní měsíce získá okresní správa sociální zabezpečení nejpozději do 20. dne následujícího kalendářního měsíce.

4.5.2 Zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem a zaměstnancem

Zdravotní pojištění, které hradí zaměstnavatel za své zaměstnance, se vypočítá vztahem (4.9),

$$ZPZ_{am} - tel = MHM \cdot SZPZ_{am} - tel, \quad (4.9)$$

kde $ZPZam-tel$ je pojistné na zdravotní pojištění, které hradí zaměstnavatel, MHM je měsíční hrubá mzda a $SZPZam-tel$ je sazba pojistného na zdravotní pojištění, které hradí zaměstnavatel a to ve výši 9 %.

Výši pojistného na zdravotní pojištění, které hradí zaměstnanec je dáno vztahem (4.10),

$$ZPZam - nec = MHM . SZPZam - nec, \quad (4.10)$$

kde $ZPZam-nec$ je pojistné na zdravotní pojištění, které hradí zaměstnanec, MHM je měsíční hrubá mzda a $SZPZam-nec$ je sazba pojistného na zdravotní pojištění hrazená zaměstnancem ve výši 4,5 %.

Pojistné na zdravotní pojištění za jednotlivé kalendářní měsíce, se nachází v Tab. 4.10.

Tab. 4.10 – Vypočtené pojistné na zdravotní pojištění

Kalendářní měsíc	Hrubá mzda	Zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatel – dáno vztahem (4.9)	Zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem – dáno vztahem (4.10)
Leden	14 671,00 Kč	1 320,39 Kč	660,20 Kč
Únor	13 207,00 Kč	1 188,63 Kč	594,32 Kč
Březen	12 607,00 Kč	1 134,63 Kč	567,32 Kč
Duben	13 865,00 Kč	1 247,85 Kč	623,93 Kč
Květen	12 745,00 Kč	1 147,05 Kč	573,53 Kč
Červen	11 648,00 Kč	1 048,32 Kč	524,16 Kč
Červenec	14 128,00 Kč	1 271,52 Kč	635,76 Kč
Srpen	12 911,00 Kč	1 161,99 Kč	581,00 Kč
Září	12 424,00 Kč	1 118,16 Kč	559,08 Kč
Říjen	14 929,00 Kč	1 343,61 Kč	671,81 Kč
Listopad	12 882,00 Kč	1 159,38 Kč	579,69 Kč
Prosinec	12 598,00 Kč	1 133,82 Kč	566,91 Kč
CELKEM	158 615,00 Kč	14 275,35 Kč	7 137,68 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Stejně jako pojistné na sociální pojištění, se taky pojistné na zdravotní pojištění zaokrouhluje na celé Kč nahoru. Zaměstnavatel za svou zaměstnankyni odvede pojistné na zdravotní pojištění ve vší 14 276 Kč. Slečna Nováková za sebe na zdravotním pojištění odvede částku 7 138 Kč. Celkovou částku 21 414 Kč na zdravotní pojištění získá zdravotní pojišťovna, u které je slečna Nováková zdravotně pojištěna. Částky pojistného na zdravotní pojištění tedy získá Zdravotní pojišťovna Ministerstva vnitra.

4.5.3 Porovnání odvodů na pojistné u OSVČ a u zaměstnance

Pro lepší srovnatelnost odvodů byly hrubé měsíční příjmy zaměstnankyně ve stejné výši jako disponibilní zisky připadající na jednotlivé měsíce, když vykonávala samostatnou činnost.

Celkovou výši odvodů na sociální a zdravotní pojištění dokumentuje Tab. 4.11.

Tab. 4.11 – Porovnání výše odvodů u zaměstnance a u osoby samostatně výdělečně činné

	Zaměstnanec	OSVČ
Sociální pojištění	10 310 Kč	25 266 Kč
Zdravotní pojištění	7 138 Kč	10 707 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Výše základu pro výpočet odvodu na sociální a zdravotní pojištění je, jak pro zaměstnance, tak i pro osobu samostatně výdělečně činnou, stejná a to ve výši 158 615 Kč v úhrnu za příslušný rok. Prvkem odlišujícím výpočet odvodů je výše vyměřovacího základu. Vyměřovací základ pro osoby samostatně výdělečně činné, u sociálního i zdravotního pojištění, je 50 % jejich daňového základu tudíž 79 308 Kč. U zaměstnanců je vyměřovací základ představován úhrnem měsíčních hrubých příjmů. Osoby samostatně výdělečně činné a zaměstnanci odvádí pojistné na sociální pojištění ve stejné výši a to 31,5 % z vyměřovacího základu. U zaměstnanců je tato sazba rozdělena na dvě části a to na 25 %, které hradí zaměstnavatel a 6,5 %, které hradí zaměstnanec. Osoby samostatně výdělečně činné hradí 31,5 % v případě, že jsou účastny na nemocenském pojištění. Účast na nemocenském pojištění je u osoby samostatně výdělečně činné založena na dobrovolnosti, ale u zaměstnanců je povinná. Proto pro lepší porovnatelnost, je u osoby samostatně výdělečně činné, k částce pojistného na sociální pojištění přičtena částka, kterou uhradí na nemocenském pojištění. Jednotlivé výše částek pojistného na sociální pojištění a nemocenské pojištění lze vidět v Praktickém příkladu č. 2. U zdravotního pojištění je to obdobné jako u sociálního pojištění. Opět je stejná výše sazby pro pojistné na zdravotní pojištění a to 13,5 % z vyměřovacího základu. U zaměstnanců je to opět rozdělena na část, kterou platí zaměstnavatel 9 % a kterou platí zaměstnanec 4,5 % z vyměřovacího základu.

Jak lze vidět v Tab. 4.11, výše odvodů u zaměstnance, kterou platí sám za sebe je nižší než u osoby samostatně výdělečně činné. Hlavní rozdíl způsobující různou výši odvodů u zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných, je v odlišném vyměřovacím základě pro výpočet odvodů jak u sociálního tak i u zdravotního pojištění.

4.6 Účtování sociálního a zdravotního pojištění

V Tab. 4.12 je zobrazeno účtování vybraných účetních případů sociálního a zdravotního pojištění. Jedná se ukázkou účtování předpisu na sociální a zdravotní pojištění, úhrad sociálního a zdravotního pojištění a účtování přeplatku a doplatku na pojistném.

Tab. 4.12 – Účtování sociálního a zdravotního pojištění

Účetní případy	Má dáti	Dal
Předpis sociálního pojištění, které hradí podnikatel	526	336
Předpis zdravotního pojištění, které hradí podnikatel	526	336
Úhrada sociálního a zdravotního pojištění podnikatele	336	221
Předpis doplatku na sociální pojištění podnikatele	526	336
Úhrada doplatku na sociální pojištění	336	221
Předpis přeplatku na zdravotní pojištění podnikatele	336	526
Úhrada přeplatku na zdravotní pojištění	221	336
Předpis sociálního pojištění, které hradí zaměstnavatel	524	336
Předpis zdravotního pojištění, které hradí zaměstnavatel	524	336
Předpis sociálního pojištění, které hradí zaměstnanec	331	336
Předpis zdravotního pojištění, které hradí zaměstnanec	331	336
Úhrada sociálního a zdravotního pojištění, které hradí zaměstnavatel i zaměstnanec	336	221

Zdroj: ÚČTOVÁNÍ.NET. Účetní příklady – předkontace. [online]. [5. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.uctovani.net/ucetni-priklady-predkontace.php>

5 ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo analyzovat sociální a zdravotní pojištění, které je upraveno právními předpisy platnými v České republice. Sociální a zdravotní pojištění je nezbytnou součástí každého občana v České republice.

Bakalářská práce byla rozdělena do dvou částí, a to na část teoretickou a praktickou. V teoretické části bylo rozebráno, u obou druhů pojištění, které právní předpisy upravují jednotlivé pojištění, kdo je plátcem, jaké je rozhodné období nebo informace o sazbě pojistného a o minimální výši pojistného. V práci byly zmíněny podmínky upravující sociální a zdravotní pojištění platné pro rok 2015 ale poté rozšířeny o změny v roce 2016.

Důležitou částí byla aplikace poznatků z teoretické části na příkladech v praktické části. První část příkladu byla zaměřena na výpočty odvodů osob samostatně výdělečně činných. Cílem prvního příkladu bylo porovnat situaci, kdy osoba samostatně výdělečně činná uplatňuje skutečně vynaložené výdaje nebo paušální výdaje. Z vypočtené výše odvodů u obou situací je zřejmé, že pro odvod nižšího pojistného u sociálního i zdravotního pojištění, je výhodnější, když osoba samostatně výdělečně činná využije paušální výdaje. Další příklady se zabíraly změnou výše pojistného na sociální a zdravotní pojištění v případech, kdy osoba samostatně výdělečně činná vykonává hlavní činnosti nebo vedlejší činnost, poté v případě kdy je zároveň podnikající osoba a zaměstnanec. Další příklad se zabýval výpočtem odvodů na sociální a zdravotní pojištění u zaměstnance. A poté byly porovnány odvody u osoby samostatně výdělečně činné a zaměstnance. Při porovnání bylo zjištěno, že zaměstnanec při placení pojistného na sociální a zdravotní pojištění odvede menší částku než osoba samostatně výdělečně činná. Hlavním rozdílem rozlišující výši odvodů u osoby samostatně výdělečně činné a zaměstnance je rozdílná výše vyměřovacího základu. Další odlišujícím prvkem je rozdílná sazba pojistného. Část co hradí zaměstnanec, sám za sebe, je podstatně nižší než u osoby samostatně výdělečně činné. Poslední příkladem v praktické části bylo zaúčtování vybraných účetních případů, které souvisely s účtováním sociálního a zdravotního pojištění.

Každá fyzická osoba by se měla rozhodnout zda, bude podnikat sama za sebe, jako osoba samostatně výdělečně činná nebo pracovat na základě pracovní smlouvy, jako zaměstnanec. Obě tyto skupiny jsou zcela odlišné a mají své výhody a nevýhody.

Seznam použité literatury

Odborné knihy

1. ARNOLDOVÁ, Anna. *Sociální zabezpečení I: sociální zabezpečení v České republice, lékařská posudková služba, pojistné systémy sociálního zabezpečení*. Praha: Grada Publishing, 2012. 350 s. ISBN 978-80-247-3724-9.
2. ČERVINKA, Tomáš. *Zdravotní pojištění zaměstnavatelů, zaměstnanců a OSVČ s komentářem a příklady*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2015. 176 s. ISBN 978-80-7263-931-1.
3. KOLEKTIV AUTORŮ. *Mzdy od A do Z: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 1. 1. 2015*. 12. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 565 s. ISBN 978-80-7478-718-8.
4. PILÁTOVÁ, Jana a kol. *Daňová evidence 2014: komplexí řešení problematiky daňové evidence pro OSVČ*. 10. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. 343 s. ISBN 978-80-7263-863-5
5. RYTÍŘOVÁ, Lucie. *Důchodový systém v České republice: přehledný a srozumitelný popis I., II. a III. pilíře, srovnání výhod a nevýhod jednotlivých pilířů, kolik zaplatíte a kolik dostanete*. Olomouc: ANAG, 2013. 115 s. ISBN 978-80-7263-821-5
6. ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie s praktickou aplikací*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.
7. ŠUBRT Bořivoj, LEIBLOVÁ Zdeňka a Věra PŘÍHODOVÁ, et.al. *Abeceda mzdové účetní 2016*. 26. vyd. Olomouc: ANAG, 2016. 623 s. ISBN 978-80-7263-990-8.
8. VYBÍHAL, Václav. *Mzdové účetnictví 2015: praktický průvodce: [zásadní změny v předpisech k 1. 1. 2015]*. 18. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. 464 s. ISBN 978-80-247-5499-4.
9. ŽENÍŠKOVÁ, Marta. *Pojistné na sociální zabezpečení zaměstnavatelů, zaměstnanců, OSVČ, dobrovolně důchodově pojištěných s komentářem a příklady k 1.1.2014*. 6. vyd. Olomouc: ANAG, 2015. 160 s. ISBN 978-80-7263-861-1
10. ŽENÍŠKOVÁ, Marta. *Pojistné na sociální zabezpečení: zaměstnavatelů, zaměstnanců, OSVČ, dobrovolně důchodově pojištěných : s komentářem a příklady k 1.1.2016*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2016. 151 s. ISBN 978-80-7263-998-4.
11. ŽENÍŠKOVÁ, Marta a Jan PŘIB. *Zákon o nemocenském pojištění: od 1. 1. 2015: s komentářem a příklady*. 8. vyd. Olomouc: ANAG, 2015. 279 s. ISBN 978-80-7263-927-4.

12. ŽENÍŠKOVÁ, Marta a Jan PŘIB. *Zákon o nemocenském pojištění: od 1.1.2016: s komentářem a příklady*. 9. vyd. Olomouc: ANAG, 2016. 278 s. ISBN 978-80-7263-993-9.

Právní předpisy

1. Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů.
2. Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.
3. Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.
4. Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.
5. Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.
6. Zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, ve znění pozdějších předpisů.
7. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.
8. Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů.
9. Vyhláška č. 208/2014 Sb., všeobecný vyměřovací základ pro rok 2013.
10. Vyhláška č. 244/2015 Sb., všeobecný vyměřovací základ pro rok 2014.
11. Zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Internetové zdroje

1. MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Státní rozpočet 2015 v kostce* [online]. [21. 10. 2015]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2015/mf-vydalo-statni-rozpocet-v-kostce-2015-21193>
2. ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. *Výplata dávek* [online]. [22. 10. 2015]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/nemocenske-pojisteni/davky/uplatnovani-naroku-a-vyplata-davek-nemocenskeho-pojisteni.htm#VYPLATA>
3. FINANCE. *Dávky z nemocenského pojištění* [online]. [22. 10. 2015]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/duchody-a-davky/socialni-davky/narok-na-socialni-davky/narok-na-davky/davky-z-nemocenskeho-pojisteni/>
4. ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. *Starobní důchody* [online]. [22. 10. 2015]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/davky/starobni-duchody.htm>
5. INTEGROVANÝ PORTAL MINISTERSTVA PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Aktivní politika zaměstnanosti* [online]. [22. 10. 2015]. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/sz/zamest/dotace/apz>

6. MINISTERSTVO VNITRA. *Správa na úseku zaměstnanosti* [online]. [22. 10. 2015]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/docDetail.aspx?docid=21308222&doctype=ART>
7. ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. *Profil organizace* [online]. [3. 11. 2015]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/o-cssz/profil-organizace/>
8. ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. *Povinnosti* [online]. [5. 11. 2015]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/pojistne-na-socialni-zabezpeceni/povinnosti.htm>
9. PORTÁL POHODA. *Pojistné na sociální zabezpečení* [online]. [10. 11. 2015]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/dan-z-prijmu/socialni-a-zdravotni-pojisteni/pojistne-na-socialni-zabezpeceni-zamestnanci/#Poplatníci>
10. FINANCE. CZ. *Sociální pojištění v roce 2016 v deseti číslech* [online]. [4. 1. 2016]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/458085-socialni-pojisteni-v-roce-2016-v-deseti-cislech/>
11. ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. *Zálohy na pojistné na důchodové pojištění* [online]. [4. 1. 2016] Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/pojisteni-osvc/platba-pojistneho/zalohy-na-pojistne-na-duckodove-pojisteni.htm>
12. PORTÁL POHODA. *Zákonné zdravotní pojištění* [online]. [15. 1. 2016]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/dan-z-prijmu/socialni-a-zdravotni-pojisteni/zakonne-zdravotni-pojisteni/>
13. VŠEOBECNÁ ZDRAVOTNÍ POJIŠŤOVNA ČESKE REPUBLIKY. *Svobodná volba zdravotní pojišťovny* [online]. [15. 1. 2016]. Dostupné z: <https://www.vzp.cz/platci/informace/povinnosti-platcu-metodika/1-6-svobodna-volba-zdravotni-pojistovny>
14. VŠEOBECNÁ ZDRAVOTNÍ POJIŠŤOVNA ČESKÉ REPUBLIKY. *OSVČ – přehled o příjmech a výdajích* [online]. [15. 1. 2016]. Dostupné z: <https://www.vzp.cz/platci/informace/povinnosti-platcu-metodika/osvc/osvc-prehled-o-prijmech-a-vydajich>
15. FINANCE CZ. *Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr* [online]. [26. 1. 2016]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/dane-a-mzda/mzda/vse-o-mzdach/dohody/>
16. FINANCE. CZ. *Zdravotní pojištění v roce 2016 v jedenácti číslech* [online]. [26. 1. 2016]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/457904-zdravotni-pojisteni-v-roce-2016-v-jedenacti-cislech/>
17. ÚČTOVÁNÍ. NET. *Účetní příklady – předkontace* [online]. [5. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.uctovani.net/ucetni-priklady-predkontace.php>

18. ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ. *Tiskopisy* [online]. [31. 3. 2016].
Dostupné z: <http://www.cssz.cz/NR/rdonlyres/F76A23AE-5B5F-4B41-8B22-3A9589733125/0/OZSVC8953213.pdf>
19. ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ. *Tiskopisy* [online]. [31. 3. 2016].
Dostupné z: <http://www.cssz.cz/NR/rdonlyres/F8E1F238-B135-4275-A0DE-0468F19DB3B7/0/P%C5%99ehled8932415.pdf>
20. VŠEOBECNÁ ZDRAVOTNÍ POJIŠŤOVNA. *Formuláře* [online]. [31. 3. 2016].
Dostupné z: <https://www.vzp.cz/platci/formulare/prihlaska-a-evidencni-list-zamestnavatele>
21. VŠEOBECNÁ ZDRAVOTNÍ POJIŠŤOVNA. *Formuláře* [online]. [11. 4. 2016].
Dostupné z: <https://www.vzp.cz/platci/formulare/hromadne-oznameni-zamestnavatele>
22. VŠEOBECNÁ ZDRAVOTNÍ POJIŠŤOVNA. *Formuláře* [online]. [11. 4. 2016].
Dostupné z: <https://www.vzp.cz/platci/formulare/prehled-o-platbe-pojistneho-zamestnavatele>

Seznam zkratk

ČSSZ – Česká správa sociálního zabezpečení

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

OSSZ – Okresní správa sociálního zabezpečení

ZTP – zvlášť těžké postižení

ZTP/P – zvlášť těžké postižení s průvodcem

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména §35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB – TUO) má právo nevýdělečné, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB – TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB – TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB – TUO, který je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB – TOU na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 6. 5. 2016

Veronika Březinová

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Oznámení o zahájení samostatné výdělečné činnosti

Příloha č. 2 – Přehled o příjmech a výdajích OSVČ z rok 2015

Příloha č. 3 – Přihláška a evidenční list zaměstnavatele

Příloha č. 4 – Hromadné oznámení zaměstnavatele

Příloha č. 5 – Přehled o platbě pojistného zaměstnavatele